Verkenning scenario's raamprostitutie Binnenstad

Ivar Schreurs

Zomer 2019

Inhoud

1 Inleiding 4
1.1 Inleiding Verkenning 4
1.2 Variabelen in scenario's raamprostitutie binnenstad 4

2 Rapportage Verkenning 5
2.1 Aanpak verkenning 5
2.2 300 meningen 5
2.3 Leeswijzer 6

3 Gesprekspartners 7
3.1 Sekswerkers 7
3.1.2 Veiligheid 8
3.1.3 Wallen/ Singelgebied/ Ruysdaelkade 9
3.2 Ex-sekswerkers 9
3.2.1 Slachtoffer 9
3.2.2 Uittreden 9
3.3 Overige sekswerkers 10
3.3.1 Tippelzone 10
3.3.2 Mannen(club) 10
3.3.3 Waarheen gaan de raamsekswerkers als er geen ramen meer zijn? 11
3.4 Belangenverenigingen sekswerkers 11
3.4.1 Red Light United 11
3.4.2 Proud 11
3.5 Raamexploitanten 12
3.6 Zorg-/ Hulporganisaties 12
3.6.1 P&G 292 13
3.6.2 Scharlaken Koord 13
3.6.3 Leger des Heils 13
3.6.4 Bright Fame 14
3.7 Omwonenden 14
3.7.1 Actiecomités bewoners 15
3.8 Bezoekers 15
3.9 Overige ondernemers 15
3.10 Overheid 16
3.10.1 Politie 16
3.10.2 Openbaar Ministerie 17
3.10.3 Handhaving 17
3.10.4 Ombudsman Metropool Amsterdam 18
3.11 Overige geïnteresseerden 18

4 Huidige situatie 19
4.1 Drukte en overlast 19
4.2 Rondleidingen 20
4.3 Schoon 20
4.4 Toezicht & Handhaving 20

5 Uitgangspunten 22
5.1 Waarborgen van mensenrechten 22
5.1.1 Reactie op uitgangspunt 22
5.1.2 Reactie op variabelen 23
5.1.3 Overige suggesties van gesprekspartners 24
5.2 Voorkomen en bestrijden van ondermijnende activiteiten 25
5.2.1 Reactie op uitgangspunt 25
5.2.2 Reactie op de variabelen 26
5.2.3 Suggesties van gesprekspartners 26
5.3 Voorkomen en bestrijden van overlast voor bewoners en andere ondernemers 27
5.3.1 Reactie op uitgangspunt 27
5.3.2 Reactie op scenario's 28
5.3.3 Suggesties van gesprekspartners 28

6 Slotbeschouwing 30

1 Inleiding

1.1 Inleiding Verkenning

In het kader van de aan de gemeenteraad van Amsterdam gepresenteerde "Scenario's raamprostitutie binnenstad" ben ik deze zomer als verkenner op bezoek geweest op de Wallen en in het Singelgebied. Ten behoeve van het door de gemeenteraad te voeren debat over deze scenario's heb ik geprobeerd zoveel mogelijk meningen, ideeën, ervaringen, klachten etc. op te halen van de diverse belanghebbenden bij deze gebieden.

Op 10 en 12 juli zijn door de gemeentebijeenkomsten georganiseerd in het Compagnietheater voor belanghebbenden en geïnteresseerden. Daarbij zijn vier scenario's, de variabelen daarbinnen en drie vaste uitgangspunten gepresenteerd. Die scenario's zijn de aanleiding geweest van mijn gesprekken maar ik gaf tijdens mijn gesprekken aan dat er binnen en buiten die scenario's nog vele andere scenario's en variabelen mogelijk en welkom zijn, zolang deze maar voldoen aan de drie uitgangspunten:

1. Waarborgen mensenrechten
2. Voorkomen en bestrijden van ondermijnende activiteiten in de prostitutie
3. Voorkomen en bestrijden van overlast voor bewoners en andere ondernemers

1.2 Variabelen in scenario's raamprostitutie binnenstad

De gemeente heeft een aantal beïnvloedbare variabelen gepresenteerd:

- Meer/minder werkplekken op Wallen/Singel
- Verplaatsing van werkplekken
- Ander soort werkplekken
- Beperken toegang Wallen/Singel

Op basis van deze variabelen kunnen veel scenario's samengesteld worden. In de brief van 3 juli is een aantal voorbeelden van scenario's gegeven.

I Gordijnen van de raambordelen dicht
Sekswerkers en hun werkplekken zijn niet meer zichtbaar vanaf de straat. Het aantal ramen kan gelijk zijn aan of minder zijn dan het huidige aantal van 330.

II Minder raambordelen binnenstad door verplaatsing
Een deel van de ramen in de binnenstad wordt gesloten. Op een andere locatie in Amsterdam worden nieuwe werkplekken gecreëerd. Dat kunnen ramen zijn, maar dat hoeft niet. Ook de oprichting van een prostitutiehotel behoort tot de mogelijkheden.

III Sluiten van raambordelen binnenstad door verplaatsing
Alle raambordelen op de Wallen en rond het Singel gaan dicht. In een ander deel van de stad worden nieuwe werkplekken gecreëerd. Dat kunnen ramen zijn, maar dat hoeft niet. Ook de oprichting van een prostitutiehotel behoort tot de mogelijkheden.

IV Meer raambordelen
Het huidige aantal van 330 raambordelen op de Wallen en rond het Singel wordt uitgebreid naar meer werkplekken. Dat kunnen ramen zijn, maar dat hoeft niet. Ook de oprichting van een prostitutiehotel behoort tot de mogelijkheden.

2 Rapportage Verkenning

2.1 Aanpak verkenning

Op de avonden in het Compagnietheater zijn mijn gegevens (telefoon & email) verspreid. Belanghebbenden en belangstellenden konden mij als 'verkenner' benaderen voor een persoonlijk gesprek of hun ideeën telefonisch of per email met mij delen. De gesprekken hebben veelal plaatsgevonden op locatie. Dat wil zeggen bij omwonenden thuis, in lokale horeca of bij de diverse ondernemers of op straat. Daarnaast ben ik veel zelf de straat op gegaan en heb ik personen zelfstandig benaderd.
Ook hebben vele belangstellenden e-mails gezonden aan de burgemeester en wethouders. Deze zijn, na bericht aan de verzender, aan mij doorgezonden. Met een aantal daarvan heb ik verder gesproken.

In een periode van 10 weken heb ik meer dan 300 personen ontmoet en gesproken. Het betreft met name bewoners van het Wallengebied, (ex-)sekswerkers, exploitanten van raambordelen, overige ondernemers binnen het Wallengebied of de prostitutie, aanbieders van rondleidingen/ gidsen, zorg-/ hulpverleners en overheidsvertegenwoordigers (politie, openbaar ministerie, gemeenteambtenaren). Ik heb tevens gesprekken gevoerd met enkele toeristen en klanten van sekswerkers. Van al deze gesprekken zijn gespreksverslagen gemaakt en deze verslagen zijn de basis voor onderliggende rapportage.

2.2 300 meningen

In de beperkte tijd die mij gegeven was heb ik niet alle belanghebbenden kunnen spreken. Toch heb ik de overtuiging dat ik na de vele gesprekken die ik gevoerd heb met een diverse groep mensen in staat ben een goed beeld te geven van de beleving van de betrokkenen bij de Wallen en het Singelgebied. Daarnaast maak ik gebruik van mijn eigen observaties en ervaringen. Vanwege de vertrouwelijkheid van veel gesprekken worden de gespreksverslagen niet gepubliceerd maar heb ik getracht de meningen en ideeën van alle gesprekspartners zo goed mogelijk weer te geven en in deze rapportage te verwerken. Het betreft daarbij de meningen van zowel voor- als tegenstanders van raamprostitutie op de Wallen en in het Singelgebied.

Tijdens mijn verkenning heb ik diverse rapporten toegestuurd gekregen. Ook werd in de vele gesprekken vaak verwezen naar de verschillende rapporten die in de loop der jaren over het Wallengebied, de (raam-)prostitutie en bijvoorbeeld over mensenhandel zijn verschenen. Ik heb deze rapporten echter niet gelezen aangezien ik zelf een actueel beeld wil vormen naar aanleiding van wat ik van mijn gesprekspartners te horen kreeg of zelf zag.

Net als veel van de door mij gesproken sekswerkers ben ik zelfstandig ondernemer (zzp'er). Ik ben echter nooit werkzaam in- of betrokken geweest bij enige vorm van sekswerk of bij het opstellen van beleid op dat gebied. Ik ben dus een voor mij relatief onbekende wereld ingestapt.
Daarnaast ben ik ook inwoner van Amsterdam en ook ik zie als inwoner de drukte in de binnenstad als gevolg van het groeiend aantal toeristen toenemen.
Ondanks enige verdieping tijdens deze verkenning in meerdere vormen van prostitutie richt ik mij hier op de raamprostitutie binnen Amsterdam, meer specifiek op die van de Wallen en het Singelgebied. Ik heb getracht om elke dag weer opnieuw zonder mening op pad te gaan. De meningen die u in deze rapportage leest zijn dan ook afkomstig van mijn gesprekspartners.

De afgelopen periode heb ik zoveel bijzondere, vriendelijke en hartelijke mensen ontmoet. Bewoners, ondernemers en sekswerkers hebben mij met open armen ontvangen en mij de charme van dit kleine dorpje, waar de grote stad die Amsterdam nu is ooit is begonnen, laten zien.

Ik wil dan ook al mijn gesprekspartners en eenieder die mij heeft geholpen bij en tijdens deze verkenning hartelijk danken voor de tijd, hulp en moeite die zij daarin hebben geïnvesteerd.

Ik heb geen wetenschappelijk onderzoek gedaan, maar ik heb wel een zeer uitgebreid onderzoek gedaan. Mijn beperking is dat ik afhankelijk was van wie er met mij wilde spreken en in sommige gevallen maakte een taalbarrière diepgang niet mogelijk. Naarmate het onderzoek vorderde merkte ik dat de nieuwe informatie uit gesprekken afnam en uiteindelijk vrijwel opdroogde. Dat sterkt mij in mijn overtuiging dat ik een gedegen beeld kan schetsen van de verschillende meningen en ideeën die de verschillende groepen hebben over de raamprostitutie in de twee gebieden.

Mijn verslag is gebaseerd op wat mensen mij hebben verteld. Ik snap dat er veel belangen zijn in het gebied en dat de ene groep baat heeft bij het ene scenario en de andere bij een ander. Ik weet niet of mij altijd de volledige waarheid is verteld, dit kan ik niet beoordelen en dat is ook niet aan mij.

2.3 Leeswijzer

Allereerst zal ik een omschrijving van de diverse partijen en mijn gesprekken met hen geven waar ik de afgelopen periode mee in gesprek ben gegaan. Het is echter onmogelijk om alle quotes of persoonlijke belevingen van eenieder daarbij volledig weer te geven.

In hoofdstuk vier geef ik een beschrijving van de huidige situatie in het gebied op het punt van zaken als handhaving en tours. Dit is belangrijk als context voor de reacties op de variabelen die ik per uitgangspunt presenteer in hoofdstuk 5. In dat hoofdstuk presenteer ik de ideeën en meningen die mij de afgelopen periode zijn aangedragen. Deze suggesties staan soms lijnrecht tegenover elkaar vanwege de diversiteit van mijn gesprekspartners en de verschillende belangen. De haalbaarheid van de verschillende suggesties heb ik niet onderzocht.

3 Gesprekspartners

In dit hoofdstuk presenteer ik de groepen die ik heb gesproken en geef ik een globaal beeld van wat zij vinden van de gebieden en wat hen opvalt. In hoofdstuk 5 geef ik zoveel mogelijk per groep aan hoe zij tegen de variabelen aankijken.

3.1 Sekswerkers

"Er wordt altijd over mij gesproken maar nooit MET mij"
"Waarom moeten andere mensen beslissen over MIJN toekomst?"

In de beginfase van mijn verkenning ben ik door de voorzitters van belangenverenigingen voor sekswerkers op de Wallen, het Singelgebied en de Ruysdaelkade rondgeleid. Daarbij kreeg ik een toelichting over hoe de raamprostitutie in zijn werk gaat en hebben we bij diverse sekswerkers aangeklopt voor een persoonlijk gesprek. In een later stadium ben ik sekswerkers op dezelfde wijze zelfstandig gaan benaderen. De gesproken sekswerkers waren allen op de hoogte van de aanstaande discussie over de toekomst van de raamprostitutie.
Soms beperkten deze gesprekken zich tot het mededelen van de keuze voor scenario 4 (méér ramen) of waren de gesprekken redelijk kort omdat niet alle sekswerkers het Engels voldoende machtig zijn om een diepgaande discussie aan te gaan. Maar ook veel van de gesprekken zijn veel langer van aard geweest waarbij sekswerkers bijvoorbeeld uitleggen waarom zij naar Nederland zijn gekomen (geld) en waarom zij in Amsterdam achter de ramen willen werken (veiligheid).

Tijdens mijn verkenning heb ik ongeveer 130 sekswerkers gesproken. De lengte en diepgang van de gesprekken varieerden. Zo ook de leeftijden van diegene die ik heb ontmoet (21 – 74 jaar). Het betreft sekswerkers die op de Ruysdaelkade, het Singelgebied en op de Wallen achter de ramen werken. Naast raam-sekswerkers ben ik tevens in contact gekomen met enkele mannelijke sekswerkers, werkzaam als escort of in de nog enige Nederlandse club voor heren, Boysclub 21 in de Spuistraat (Singelgebied). Ook ben ik in Utrecht op bezoek gegaan bij een van de 3 vergunde tippelzones die nog in Nederland bestaan en ben ik in contact gekomen met diverse sekswerkers die inmiddels gestopt zijn. Enkele daarvan zijn in het verleden slachtoffer van mensenhandel geweest en hebben onder dwang het beroep van (raam-)sekswerker uitgeoefend.

De (veelal) dames komen voornamelijk uit Nederland, Zuid-/Midden Amerika of het voormalige Oostblok. De meeste raam-sekswerkers die ik op de Wallen heb gesproken zijn afkomstig uit Roemenië en Bulgarije en vaak uit dezelfde regio's in deze landen. Het aantal Nederlandse sekswerkers op de Wallen is beperkt. Ik ben met 5 van hen in gesprek gegaan en volgens sommige sekswerkers zijn er in totaal ook maar zo'n 7 tot 9 Nederlandse sekswerkers op de Wallen werkzaam. Dit in tegenstelling tot het Singelgebied: in dit gebied zijn meer Nederlandse dames werkzaam die overigens meestal niet in Amsterdam wonen, ter voorkoming dat bekenden hen kunnen herkennen terwijl zij achter het raam staan. Ondanks de lokale zichtbaarheid geven de meeste sekswerkers die achter het raam staan aan dat juist deze vorm van prostitutie voor hen relatief anoniem is. Zij willen niet met hun foto op het internet adverteren omdat zij dan wereldwijd herkenbaar kunnen zijn voor bekenden buiten Amsterdam of Nederland. Daar zit dan ook een van de grootste pijnpunten voor de sekswerkers ten aanzien van het gedrag van bezoekers aan de Wallen die de behoefte voelen om de sekswerkers hier te fotograferen. Vrijwel alle sekswerkers geven aan dat het fotograferen hen ernstig bezwaart. Ik heb een sekswerker gesproken die aangeeft regelmatig YouTube af te speuren om te kijken of zij die dag/ week is gefilmd. Op persoonlijk verzoek kunnen deze opnamen vervolgens door YouTube verwijderd worden, maar met zoveel vormen van social media tegenwoordig lijkt het onmogelijk om alle opnamen overal te laten verwijderen.

Vrijwel alle sekswerkers geven mij aan zelfstandig voor het werk achter het raam te hebben gekozen en niet te willen stoppen met juist deze vorm van prostitutie. Een sekswerker heeft aangegeven te willen stoppen maar het ontbreekt diegene aan een cv om te solliciteren op een andere baan nadat zij ruim 45 jaar hetzelfde beroep heeft uitgeoefend. Het niet opbouwen van een pensioen dwingt haar om het beroep voorlopig voort te zetten, ondanks dat ze niet meer wil.

Veel van de buitenlandse sekswerkers, afkomstig uit Oost Europese landen, hebben voordat zij naar Amsterdam kwamen in andere landen gewerkt als sekswerker. De leeftijdsgrens in Zwitserland lag tot 2013 bijvoorbeeld nog op 16 jaar en ligt nu nog, net als in Duitsland op 18 jaar. Enkele van de sekswerkers gaan nog steeds voor een bepaalde periode terug naar Duitsland om daar tijdelijk in een zogenaamd *Laufhaus* te werken. De prijzen (verdiensten) schijnen daar lager te liggen, maar er zijn meer klanten te vinden dan op de Wallen. De sekswerkers in dergelijke Duitse bordelen zijn niet van buitenaf zichtbaar, bezoekers betalen entree voor toegang tot het bordeel en zijn in dat geval dan vaak ook direct klant.
Een veel voorkomend onderwerp tijdens mijn gesprekken met de sekswerkers is onder andere het feit dat zij maar 6 dagen per week en 11 uur op een dag mogen werken in Amsterdam. Het is ten slotte relatief eenvoudig om de 7^{e} dag alsnog in een andere stad te werken.
Tevens geven sekswerkers aan dat zij op dit moment nog steeds geen zakelijke bankrekening kunnen openen. Veel banken weigeren hun medewerking hieraan.
Daarnaast komen de diverse rondleidingen in het Wallengebied meermaals ter sprake. Van de gidsen die niet voor de ramen stil gaan staan, hun groepen goed informeren en wijzen op een respectvolle bejegening van sekswerkers ondervinden zij in principe weinig hinder maar helaas hanteert niet elke gids dezelfde fatsoensnorm.

3.1.2 Veiligheid

Binnen de raamprostitutie is volgens sekswerkers (en ook volgens politie en handhaving), in vergelijking met andere vormen van prostitutie en zeker met illegale vormen, relatief veel toezicht vanwege het transparante karakter. Naast politie en handhaving zijn er diverse hulp- en zorginstanties op de Wallen aanwezig die de sekswerkers regelmatig zien. Vrijwel alle sekswerkers geven aan dat juist die veiligheid de reden is om achter de ramen in Amsterdam te werken. Naast het vele toezicht is elke kamer voorzien van een alarmknop waar een sekswerker in geval van nood gebruik van kan maken. Het alarm is luid en duidelijk op straat hoorbaar en voor de beheerders en politie reden om op af te gaan. Overigens geven veel sekswerkers mij aan deze alarmknop nooit te hebben gebruikt of nodig te hebben gehad. Tijdens mijn verkenning heb ik eenmaal een alarm af horen gaan, wat naar zeggen van een (relatief nieuwe) sekswerker "loos alarm" was.
De veiligheid van achter het raam werken wordt volgens sekswerkers ook gecreëerd doordat sekswerkers hun potentiele klanten vooraf zelf kunnen zien. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld escort of onvergund thuiswerk. Tijdens een van mijn verkenningsnachten heeft een van de sekswerkers mij meerdere uren op basis van haar eigen inschatting getoond wie van de bezoekers op de Wallen een (lucratieve) klant kan zijn, wie slechts komt kijken en welke bezoeker ze niet aan haar raam/deur wil hebben staan omdat diegene bijvoorbeeld onbetrouwbaar of agressief oogt: "klanten kiezen ons niet, wij kiezen hun". Indien een sekswerker een potentiele klant niet vertrouwt kan zij diegene altijd zelf weigeren. Veel sekswerkers hebben dan ook hun bezwaar geuit dat zij als zogenaamde 'kwetsbare dames' worden getypeerd.

Volgens diverse sekswerkers mogen zij nu officieel niet bij elkaar op bezoek gaan tijdens het werk. In het verleden is het voorgekomen dat een van de sekswerkers tevens pooier was en op die manier de andere sekswerkers controleerde. De fysieke inrichting van diverse ramen is nu echter nog zo dat sekswerkers binnen hetzelfde pand wel contact met elkaar kunnen hebben en soms kunnen samenwerken. Sekswerkers geven mij aan dat door het onderling contact tussen sekswerkers beter

mogelijk te maken en toe te staan, dus ook tussen andere panden, zij meer toezicht op elkaar kunnen houden wat juist de veiligheid zou vergroten.

3.1.3 Wallen/ Singelgebied/ Ruysdaelkade

Er lijkt een verschil te zijn tussen de (situatie op de) Wallen en het Singelgebied. De aantallen toeristen waar de Wallen mee kampt zijn niet in het Singelgebied of op de Ruysdaelkade aanwezig.

Sekswerkers gaven aan dat zij in het Singelgebied en op de Ruysdaelkade veelal werken met vaste of doelgerichte klanten. Ook zijn de sekswerkers in deze twee gebieden van een wat hogere leeftijd of hebben in ieder geval meer jaren werkervaring achter het raam. De (veelal) dames die hier achter de ramen staan zijn óf van Nederlandse afkomst óf zijn de Nederlandse of Engelse taal redelijk machtig. Dit is op de Wallen veel minder het geval.
De discussie betreffende de scenario's of de mogelijk veranderende situatie van raamprostitutie in Amsterdam speelt bij de sekswerkers op de Ruysdaelkade op dit moment niet. Er heeft zich geen sekswerker persoonlijk gemeld bij mij en bij persoonlijke benadering door mij geven zij aan hier niet mee bezig te zijn. Volgens een van de exploitanten die ik ter plaatse heb gesproken leeft die discussie bij hen wel maar dit heeft niet geleid tot een benadering naar mij voor een gesprek.
In het Singelgebied leeft de discussie echter veel meer. Veel sekswerkers en exploitanten hier hebben mij direct zelf benaderd voor een gesprek. Zij vinden het oneerlijk dat zij met het Wallengebied worden vergeleken.

3.2 Ex-sekswerkers

"Achter het raam is de mogelijkheid tot ontsnappen het grootst"

Naast de huidig actieve sekswerkers op en buiten het Wallengebied ben ik ook met sekswerkers in gesprek gegaan die inmiddels gestopt zijn. Twee voormalige sekswerkers hebben mij zelfstandig benaderd via email of via de sitemail van de burgemeester waarna ik met hen in gesprek ben gegaan. Voor benadering van overige ex-sekswerkers heb ik veelal hulp gekregen van (ex-) hulpverleners die nog steeds contact hebben met deze dames. Ik heb geen mannelijke ex-sekswerkers gesproken.

3.2.1 Slachtoffer

Van de gesproken ex-sekswerkers zijn er vierslachtoffer geweest van mensenhandel en alle vier zijn zij werkzaam geweest op de Wallen, in het Singelgebied of op de Ruysdaelkade, één van deze slachtoffers is Nederlands. Na vier maanden op de Wallen heeft haar toenmalige 'partner' haar daar echter weer weggehaald vanwege de grote zichtbaarheid achter het raam. Vervolgens werd zij in een hotel te werk gesteld, uit het oog van passanten en toezichthouders.

Ik kan en wil niet te veel in detail treden over de zeer persoonlijke gesprekken die ik met enkele van deze dames heb gevoerd. De verhalen van deze vrouwen variëren van het 'verhandeld' zijn vanuit Oost-Europese landen waar zij op jonge leeftijd al in de prostitutie waren gedwongen tot het vanuit Zuid-Amerika naar Nederland sturen door haar eigen familie om hier het grote geld voor de hele familie thuis te verdienen. Laatstgenoemde dame is ruim 7 jaren geleden gestopt met werken binnen de prostitutie, maar stuurt nog altijd geld dat zij nu verdient met het schoonmaken van hotelkamers naar haar familie.

3.2.2 Uittreden

Voor de ex-sekswerkers die ik heb gesproken was uittreden een uitdaging waar zij lange tijd over hebben getwijfeld. De stap tot het toelaten van hulpverlening terwijl zij al lange tijd als zzp'er hadden gewerkt was een grote sprong in het diepe. Uiteindelijk gaf de tegenzin van het nog achter het raam werken en dat zij daardoor soms alleen nog voor de kamerhuur werkten de doorslag. Hulpverleners

hebben hen geholpen bij het opmaken van de financiële rekensom. Twee (ex-)sekswerkers gaven aan dat zij vaker de stap wilden zetten maar dat er vervolgens die week alsnog die ene klant binnenkwam of gelegenheid zich aandiende waarmee zij plots weer veel geld verdienden.

Twee van de slachtoffers geven aan dat deze buurt en de raamprostitutie bij Amsterdam horen. Indien de mogelijkheden voor onderling contact tussen sekswerkers kan worden vergroot biedt dit gebied met het vele toezicht en transparantie volgens hen de grootste kans op ontsnappen indien een sekswerker daar onder dwang achter het raam staat.

3.3 Overige sekswerkers

"Klanten gedragen zich beter als ze te gast zijn, bijvoorbeeld in een hotel, dan bij henzelf thuis"

Om een breder beeld van de prostitutie in Nederland te krijgen ben ik ook in contact getreden met enkele mannelijke sekswerkers en heb ik de enige nog bestaande mannenclub in Amsterdam bezocht. Ook heb ik gesprekken gevoerd met onvergunde vrouwelijke sekswerkers en heb ik de tippelzone in Utrecht bezocht.

3.3.1 Tippelzone

Gemeente Utrecht had voorheen ook raamprostitutie op het zogenaamde Zandpad maar heeft de ramen daar in 2013 gesloten na verdenking van mensenhandel en slecht toezicht. Een alternatief is nog steeds niet gerealiseerd. Ik heb diverse sekswerkers in Amsterdam gesproken die vroeger daar werkzaam zijn geweest. Utrecht heeft nu nog wel 1 van de 3 legale tippelzones van Nederland maar ook deze tippelzone gaat in de toekomst verdwijnen omdat op deze locatie woningbouw ontwikkeld gaat worden. Voor de tippelzone heeft de gemeente Utrecht (nog) geen alternatief kunnen vinden. De sekswerkers die ik op de tippelzone spreek komen veelal bewust van buiten Utrecht. Een enkeling combineert het werk op de tippelzone met een vaste baan overdag.

3.3.2 Mannen(club)

Het werk in een club of privéhuis verschilt aanzienlijk met het werk achter een raam. In een club werken geen zzp'ers maar worden de sekswerkers betaald volgens het zogenaamde "opting-in" systeem. De sekswerker hoeft in dat geval niet zelf belastingaangifte te doen en administratie bij te houden. Belasting/ premie volksverzekering, etc. worden door de clubeigenaar afgedragen. Deze arbeidsverhouding geldt ook voor een escortservice.

In Amsterdam zijn er geen mannen werkzaam achter het raam. In principe zou dit wel mogelijk zijn maar in gesprekken met enkele mannelijke sekswerkers blijkt dit voor mannen niet te werken. Dat wil niet zeggen dat mannelijke sekswerkers geen behoefte hebben aan een veilige werkomgeving. Die is er nu nauwelijks. Er is in Amsterdam slechts één club waar soms 5 mannen op een avond werken maar er zijn veel meer mannelijke sekswerkers dan die vijf. Deze werken dan veelal onvergund onder soms gevaarlijke omstandigheden. Voor een van de door mij gesproken mannelijke sekswerkers is het niet duidelijk of een prostitutiehotel in Amsterdam een veilige oplossing zou zijn voor hem. Een van de raamexploitanten op de Wallen heeft interesse getoond voor een pilot "gordijnen dicht" waarbij sekswerkers niet vanachter het raam werken, maar uitsluitend online klanten werven. De mannelijke sekswerkers denken echter dat hun klanten niet snel naar het Red Light District zullen komen, ook al is dat op afspraak. Volgens een van hen zou een uur-verhuur bij een standaard hotel een betere oplossing kunnen zijn. Hotels zouden dat vervolgens zelf kunnen inrichten en voor de veiligheid van de sekswerkers is het wenselijk dat klanten naar de sekswerker toe komen in plaats van andersom.

3.3.3 Waarheen gaan de raamsekswerkers als er geen ramen meer zijn?

Sekswerkers geven aan dat er meerdere opties zijn als de ramen dichtgaan: naar het buitenland, naar andere Nederlandse steden waar raamprostitutie nog wel bestaat of onvergund hun werk voort te zetten. Ik onderscheid daarbij twee groepen: buitenlandse sekswerkers die nog niet lang werkzaam zijn in Amsterdam geven eerder aan te vertrekken uit de stad als de ramen sluiten. Zij hebben niet anders dan een zakelijke band met Amsterdam maar kunnen die net zo goed elders hebben. Vooral de sekswerkers die al langer (> 6 jaar) in Amsterdam werkzaam zijn willen de stad niet verlaten en willen veelal ook niet meer terug naar het land van herkomst. Zij weten echter niet precies wat ze dan zouden doen, velen denken aan het onvergund voortzetten van hun werk.

Voor vrijwel alle vrouwelijke- en trans sekswerkers geldt dat zij bewust voor de vorm en locatie hebben gekozen waar zij nu werkzaam zijn. Sekswerkers in het Singelgebied willen niet op de Wallen werken. Sekswerkers op de Wallen vinden de Ruysdaelkade dan weer te saai, etc. Raamsekswerkers willen niet in een club werken en vice versa en geen van de sekswerkers in Amsterdam wil tippelen. Daar denken de sekswerkers op de tippelzone in Utrecht anders over.

Ik heb onvoldoende mannelijke sekswerkers gesproken om een algemene uitspraak te kunnen doen over hun wensen. Het is echter duidelijk dat het voor mannelijke sekswerkers überhaupt ontbreekt aan voldoende en voldoende veilige werkplekken.

3.4 Belangenverenigingen sekswerkers

"Stop met het criminaliseren van de prostitutie branche, dit stigma draagt niet bij aan de veiligheid voor de sekswerker"

Ik heb de afgelopen periode met 2 belangenverenigingen meermaals gesproken. Het betreft Red Light United dat zich specifiek richt op de (raam-)sekswerkers in het Wallengebied en de landelijke belangenvereniging PROUD die zich inzet voor alle sekswerkers in Nederland.

3.4.1 Red Light United

In de beginfase van mijn verkenning ben ik enkele keren door de voorzitter van Red Light United op de Wallen rondgeleid. Daarbij kreeg ik een toelichting over hoe de raamprostitutie in zijn werk gaat en hebben we bij diverse sekswerkers aangeklopt voor een persoonlijk gesprek. In een later stadium ben ik sekswerkers op dezelfde wijze zelfstandig gaan benaderen. Zij waren allen inhoudelijk geïnformeerd door Red Light United over de scenario's ten aanzien van de raamprostitutie.

3.4.2 Proud

Proud werkt landelijk en is er voor alle sekswerkers in Nederland ongeacht gender, seksuele oriëntatie, nationaliteit, werkvorm, etc. De voorzitter van Proud heeft mij onder andere rondgeleid in het Singelgebied en op de Ruysdaelkade. Daarbij heeft zij mij voorgesteld aan diverse sekswerkers en exploitanten, velen van hen heb ik ook hier weer later zelfstandig opgezocht en gesproken. Proud is iets minder vertegenwoordigd op de Wallen maar heeft een groot netwerk en heeft mij daarom bijvoorbeeld ook geïntroduceerd op de tippelzone in Utrecht. Proud heeft afgelopen zomer een campagne gevoerd voor de erkenning van sekswerk: *"seks work = work!"*. Tijdens mijn verkenning ben ik door meerdere (ex-)medewerkers van Proud benaderd en met hen in gesprek gegaan. De erkenning voor het werk en het doorbereken van het stigma rond sekswerk zijn daarbij veel terugkomende thema's geweest.

3.5 Raamexploitanten

"Ik moet het braafste jongetje van de klas zijn"

Ik heb niet alle raamexploitanten gesproken maar de exploitanten en beheerders die ik heb gesproken vertegenwoordigen samen ongeveer 280 ramen in Amsterdam. Zij verhuren ramen op de Wallen en in het Singelgebied. De grootte van deze raamverhuurbedrijven verschilt van 1 tot 60 ramen. De raamexploitanten huren deze van vastgoedeigenaren of zijn zelf eigenaar van de panden. Kort samengevat geven zij het volgende aan over het reilen en zeilen.
Exploitanten en hun beheerders zijn verantwoordelijkheid voor onder andere de veiligheid en hygiëne in de kamers en worden daar veelvuldig op gecontroleerd door toezichthouders van de gemeente Amsterdam. In hun bedrijfsplan omschrijven zij het toezicht en de omgang en afspraken met sekswerkers die een raam bij hen huren. Via camerasystemen houden de grotere verhuurbedrijven toezicht op de straten en voordeuren van de ramen. Daarnaast maken de beheerders controlerondes langs de ramen en houden hun bevindingen daarvan bij in een logboek. Indien een sekswerker zich niet aan de regels uit het bedrijfsplan houdt, spreken ze de betreffende sekswerker daarop aan. De exploitant zal daar anders door de door de gemeente op worden aangesproken. Dit levert soms een gespannen relatie tussen exploitant en sekswerker en tussen exploitant en gemeente.

Veel van mijn gesprekken met exploitanten gaan over gemeentelijke controles en de afspraken met de gemeente. Daarbij vinden veel exploitanten dat de privacy van de sekswerkers in het geding is. Exploitanten houden dagelijks een overzicht bij van welke sekswerker er waar achter hun raam werkzaam is en moeten bij nieuwe sekswerkers een intakegesprek houden. De intake is mede bedoeld om te (proberen te) achterhalen of een kandidaat-huurder wel vrijwillig werkt. Vervolgens moet de raamexploitant zijn bedrijfsplan aan de kandidaat-huurder toelichten waarin onder andere omgang en hygiëne staan beschreven. Indien een sekswerker voor langere periode bij dezelfde raamexploitant huurt dient de intake per 6 maanden herhaald te worden.

Eenieder en elke partij die ik tijdens deze verkenning heb gesproken geeft aan dat elke vorm van mensenhandel en misstanden binnen de prostitutie onacceptabel zijn. Exploitanten geven echter ook aan dat de door hen te houden intake niet de sleutel is tot voorkoming van uitbuiting. Zij zijn niet opgeleid om mensenhandel te achterhalen en daarnaast zijn de vragen bij die intakes zo standaard dat beantwoording ervan eenvoudig vooraf ingestudeerd kan worden. Veel exploitanten pleiten er daarom voor dat de intake door een gespecialiseerde en daarvoor opgeleide (overheids-)instantie zou worden gedaan, eventueel zelfs begeleid door een psycholoog. Enkele ex-sekswerkers die zelf slachtoffer zijn geweest beamen dit en gaven mij daarnaast aan dat juist zij eventuele misstanden beter zouden kunnen ontdekken. Waterdicht zal het systeem volgens exploitanten nooit worden aangezien de intake afhankelijk blijft van de input van betreffende sekswerker zelf.

Diverse exploitanten stellen dat er een keer een dwangsom is verbeurd door een exploitant voor het niet op tijd melden van een vermoeden van mensenhandel. In hun ogen maakt dat de kans op meer meldingen door exploitanten zeer gering.

3.6 Zorg-/ Hulporganisaties

"Mocht de raamprostitutie verdwijnen uit Amsterdam, dan kunnen wij niet voorspellen waar de huidig aanwezige sekswerkers naartoe gaan"
"De onvergunde seksindustrie is veel groter dan gedacht wordt en de problematiek daar is vele malen groter dan op de Wallen"

Diverse zorg- en hulporganisaties zijn actief aanwezig bij (onder andere) de raamprostitutie in Amsterdam. De instanties die ik heb gesproken bereiken de sekswerkers onder meer door veldwerk te doen en daarbij actief langs de ramen te gaan. Door veel en vaak zichtbaar te zijn proberen zij een

band met de verschillende sekswerkers op te bouwen. Waar mogelijk en indien gewenst, bieden deze organisaties hulp bij gezondheids- en veiligheidskwesties. Daarnaast proberen zij sekswerkers te begeleiden bij het uittreden/ vinden van ander werk en dagbesteding of bij het regelen van schulden of verzekeringen. De verschillende organisaties hebben allen een eigen achtergrond en inslag en genieten veel respect van de sekswerkers (*"al zijn het er soms wel erg veel"*). Slechts door volhardend en intensief contact met de sekswerkers te blijven zoeken kan het vertrouwen worden gewonnen.

3.6.1 P&G 292

Het Prostitutie en Gezondheidscentrum 292 (hierna P&G292) is een multidisciplinair team van sociaal verpleegkundigen en voorlichters in de prostitutie van de GGD Amsterdam en maatschappelijk werkers van HVO-Querido. Het P&G292 is gehuisvest op de Nieuwezijds Voorburgwal 292. Dus niet direct binnen het Wallengebied maar wel op korte loopafstand van zowel Wallen- als Singelgebied en goed bereikbaar met het Openbaar vervoer voor sekswerkers van buiten deze gebieden. Het P&G292 is er voor zowel vergunde als onvergunde sekswerkers, iedereen kan hier- ook anoniem- binnenlopen. Zij bieden informatie, advies en hulp aan zowel vergunde als onvergunde sekswerkers in de regio Amsterdam. Daarnaast verricht het team van P&G292 veel *veldwerk* waarbij zij onder andere langs de ramen gaan om sekswerkers te benaderen en bijvoorbeeld gratis SOA- tests af te nemen. Alle door mij gesproken sekswerkers zijn bekend met het P&G292.

Vertrouwenspersonen

In de afgelopen weken ben ik met medewerkers van het team mee geweest tijdens hun veldwerk waarbij zij onder andere op locatie SOA-tests aanbieden. Daarnaast ben ik uitgenodigd voor een van de vele klankbordgroepen die zij periodiek op kantoor organiseren voor diverse groepen sekswerkers. Voor zowel trans, mannen als vrouwen organiseert het P&G292 aparte themagerichte bijeenkomsten/ klankbordgroepen.
Vanuit HVO-Querido is ook de zorgcoördinator mensenhandel aan het P&G292 verbonden.

3.6.2 Scharlaken Koord

Scharlaken Koord is een hulporganisatie met een drievoudige missie: preventie, veldwerk en hulpverlening. Veldwerk verrichten de medewerkers ook binnen de raamprostitutie in Amsterdam en daarnaast benadert deze organisatie onvergunde sekswerkers via sms en internet. Zij hebben hun kantoor midden in het Wallengebied en begeleiden sekswerkers veel bij de hulp met uittreden en zorgkwesties. Scharlaken Koord probeert met name het uittreden zo toegankelijk mogelijk te maken en heeft mij tijdens mijn verkenning dan ook geholpen bij het in contact komen met sekswerkers die inmiddels zijn uitgetreden. Tijdens onze kennismaking pleiten zij voor herkenbare en vaste handhavers openbare ruimte op de Wallen. Een constant team van zowel politie als gemeentelijke handhavers openbare ruimte ontbreekt sinds het sluiten van het politiebureau aan de Beursstraat en zou veel vertrouwen kunnen opbouwen bij de aanwezige sekswerkers.

3.6.3 Leger des Heils

Op de Oudezijds Achterburgwal in het hart van de Red Light District heeft ook het Leger des Heils (hierna Het Leger) een vestiging. Tijdens mijn verkenningen heb ik hen 's-nachts enkele malen ontmoet waar zij met koffie/ thee tijdens hun veldwerk bij de sekswerkers langsgaan.
Binnen Het Leger lopen 4 projecten: er is Veldwerk en het Huiskamerprincipe maar de nadruk ligt op Uitstroom en Mensenhandel. Ten aanzien van voorkoming mensenhandel kent Het Leger op dit moment vooral dossiers van buiten het Wallengebied. De onvergunde/ illegale seksindustrie is volgens sommige medewerkers van Het Leger veel groter dan gedacht wordt en de problematiek daar is vele malen groter dan op de Wallen. Car dates, seks in garageboxen, escort en tippelen vormen een veel grotere bedreiging voor de veiligheid van sekswerkers en jongeren.
Volgens Het Leger staan zij de laatste tijd veel Nigeriaanse mannen bij die worden uitgebuit. Deze mannen zijn overigens niet werkzaam binnen de raamprostitutie. Veel van hen zijn een zogenaamde

Dublin-claimant en bijvoorbeeld via Italië Europa binnengekomen. Eenmaal in Nederland verdwijnen deze mannen dan in de illegaliteit.

Het Leger heeft mij tijdens mijn verkenning uitgenodigd voor een zogenaamd "huiskamergesprek" met 5 Spaanstalige trans-sekswerkers. Daarin pleitten de sekswerkers voor meer uniformiteit bij de verschillende exploitanten (bijvoorbeeld openingstijden). Maar ook de bezoekers aan het Wallengebied en het wangedrag van vele van hen worden uitgebreid besproken.

3.6.4 Bright Fame

Even buiten het Red Light District maar ook op de Wallen zit Bright Fame. In tegenstelling tot de eerder genoemde organisaties ontvangt Bright Fame geen subsidie van de overheid. De voorzitter geeft aan dat zij die ook niet willen, zij wensen een geheel onafhankelijke organisatie te blijven en beschikken over voldoende donateurs. Het betreft een organisatie met een christelijke insteek die sekswerkers vooral wil verleiden tot het uittreden en daarbij passende alternatieven probeert aan te bieden. Dat doen zij mede met programma's in het land van herkomst van veel sekswerkers (Roemenië, Hongarije en Bulgarije).
Ik heb met een van de voormalig medewerkers van Bright Fame gesprekken gevoerd met voormalig slachtoffers van mensenhandel of uitbuiting. Ondanks dat deze medewerker al langere tijd niet meer actief bij Bright Fame is heeft zij na vele jaren nog steeds veel contact met diverse ex-sekswerkers.

3.7 Omwonenden

"Onze straten zijn geen attractie"
"Amsterdam lijdt niet onder primateritis, maar wel onder toeristeritis"

In totaal hebben 24 omwonenden mij bij hen thuis uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek waarbij zij hun belevingen, klachten en ideeën met mij wilden delen. Deze bezoeken vonden veelal overdag plaats maar bij enkele bewoners ben ik juist in de avond en in het weekend langsgegaan. De momenten dat het het drukst is in het Wallengebied. Er heeft zich geen enkele bewoner uit het Singelgebied bij mij gemeld.
Ik heb daarnaast evenzoveel personen in de directe omgeving of lokale horeca ontmoet voor een gesprek en tevens hebben er enkele bewoners per email hun ideeën en indrukken met mij gedeeld. Het betreft met name bewoners van de Oudezijds Achterburgwal en de daaraan grenzende stegen en de Oudezijds Voorburgwal al dan niet in de directe omgeving van de raamprostitutie. Zij wonen variërend van 2 tot ongeveer 50 jaar (of zelfs langer) in het Wallengebied.

In feite heb ik nog veel meer bewoners van het Wallengebied gesproken. Veel ondernemers en werknemers (exploitanten, beheerders, sekswerkers) wonen namelijk ook zelf in dit gebied. De Sekswerkers huren in dat geval meestal een woning/ appartement. Overige partijen wonen in zowel koop- als huurwoningen. Vrijwel geen van deze partijen heeft zich echter in de hoedanigheid van bewoner bij mij gemeld. In een gesprek met 5 sekswerkers gaven deze sekswerkers aan dat zij het "heel vervelend vinden voor de bewoners" dat deze overlast ervaren. Vervolgens vroeg ik waar deze sekswerkers woonden: 4 van de 5 sekswerkers woonden zelf ook in het (directe) gebied.

Slechts een enkele bewoner heeft mij aangegeven (geluids-)overlast van sekswerkers zelf te ervaren. Het betreft dan luidruchtig gedrag van een specifieke sekswerker bij het werven van klanten en dan ook op een bepaalde plek. Dit signaal heb ik namelijk slechts van 2 bewoners van die locatie en vermoedelijk (vanwege werktijden en locatie) over dezelfde sekswerker, binnengekregen. De meeste bewonersgesprekken gaan echter over "schoon, heel en veilig". Veelal gerelateerd aan de grote aantallen bezoekers van het gebied en het hinderlijke gedrag dat vele van deze bezoekers daar bij vertonen. Dit leidt tot grote irritaties bij veel omwonenden van de Wallen.

3.7.1 Actiecomités bewoners

Nu de gemeenteraad de discussie start over de toekomst van de raamprostitutie op de Wallen (en Singelgebied) zijn steeds meer bewoners en omwonenden zich aan het verenigen. Ik ben eenmaal uitgenodigd door het actiecomité "Stop de Gekte" waar veel van de door mij gesproken omwonenden zich bij hebben aangesloten. Het comité heeft een typisch logo bedacht met een ballon. Daarnaast is er een website opgericht en zijn huis aan huis petities verspreid. Het actiecomité geeft aan niet tegen de raamprostitutie te zijn maar zien dit wel als grote trekpleister voor de vele bezoekers die zich respectloos gedragen in het gebied.

Daarnaast is er een handtekeningenlijst door andere omwonenden opgesteld die juist voor behoud van de Wallen in de huidige vorm zijn. Ook deze groep heeft een online petitie gestart "Behoud de Wallen". De lijst met ongeveer 150 handtekeningen is mij door een van de bewoners overhandigd en volgens de daarop vermelde adressen getekend door direct omwonenden/ buren van de ramen.

Waar de diverse partijen verschillen van mening over behoud of verdwijnen van de raamprostitutie in het Wallengebied zijn zij het in ieder geval eens op één onderwerp. Het gebrek aan (effectieve) Handhaving in het gebied. Afgelopen zomer is in diverse media gemeld dat de stad Rome tegenwoordig strenger handhaaft op wangedrag en toeristen hiervoor zwaarder beboet. Veel bewoners refereren aan dit artikel van 13 juli 2019 in het Parool en wensen eenzelfde aanpak en offensief voor het Wallengebied. Volgens hen verspreidt dat nieuws en zo'n nieuwe aanpak zich net zo snel onder diegene die denken met een laag budget zich te mogen komen misdragen in Amsterdam als het nieuws uit Rome.

3.8 Bezoekers

De bezoekers van het Wallengebied bestaan, los van de klanten van sekswerkers, uit zowel buitenlandse toeristen als groepen Nederlandse jongeren die een avondje komen stappen. Het land van herkomst van de toeristen is zeer verschillend en afhankelijk van reisaanbiedingen en vakantieperiodes in deze landen. Veel wordt gewezen op Britse toeristen die voor 29,- euro naar Amsterdam komen vliegen en vervolgens goedkoop in een van de vele hotels of via airbnb kunnen overnachten. Ook veel gehoord zijn de Franse groepjes die per auto naar Amsterdam komen en vervolgens in die auto overnachten. De toeristen die ikzelf heb gezien en gesproken komen echter van over de hele wereld en een weekend of week Amsterdam is volgens hen niet compleet zonder het Red Light District te hebben bezocht. Dit leidt regelmatig tot wat gênante vertoningen op de Wallen. Tot laat in de avond/nacht kan je hier toeristen met kinderwagens in het gebied aantreffen. Vooral de sekswerkers geven aan dit zeer confronterend te vinden, velen hebben namelijk zelf kinderen. Ook de transsekswerkers worden soms extra aandachtig door deze gezinnen bestudeerd.

Veel bezoekers kleden zich bloter of carnavalesker dan dat ze dat vermoedelijk in het dagelijks leven doen. De uitdossing van sommige heren en dames tijdens hun "stag- & hen party" zijn over de hele wereld bekend en hoeven hier niet nader omschreven te worden.

3.9 Overige ondernemers

"Ik controleer na elke schoonmaak het toilet met mijn UV-lamp"

Los van de zzp-sekswerkers en de raamexploitanten heb ik ook gesprekken gevoerd met overige ondernemers in het Red Light District. Denk daarbij aan Horecaondernemers, eigenaren van seksshops, erotische theaters en -bars. Veel van hen hebben zich verenigd binnen de Ondernemersvereniging Oudezijds Achterburgwal (OVOA). De OVOA wil nog meer ondernemers uit de omgeving laten aansluiten. Daarom wil zij samen met ondernemers van het Oudekerksplein en de

Oudezijds Voorburgwal een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) oprichten. Zij hebben inmiddels een straatmanager aangesteld om hen daarbij te ondersteunen.

Want ook ondernemers ondervinden hinder van de misdragingen van bepaalde bezoekers. De BIZ zou bepaalde zaken beter mogelijk kunnen maken, denk daarbij aan het reinigen van de straten en stegen met een eigen reinigingsdienst naar aanleiding van bijvoorbeeld het wildplassen. Daarnaast is de OVOA nu al in gesprek met haar ondernemers of zij de huidige bedrijfsvuil-ophaaldiensten kunnen terugdringen van zo'n 15 verschillende bedrijven naar bijvoorbeeld 3.

De toeristen en overige bezoekers komen niet alleen voor de raamprostitutie naar de Wallen. De aanwezige horeca, erotische bars en -winkels hebben evengoed een aantrekking op nieuwsgierige bezoekers. Wat veel van deze ondernemingen echter gemeen hebben is dat hun bezoekers zich niet op straat maar juist binnen bevinden. Sommige horeca ondernemingen hebben een terras of een gevelterras waar alleen gezeten (niet gestaan) mag worden. Alcohol op straat is verboden en daar handhaven de diverse ondernemers zelf ook streng op. Dit leidt volgens een van hen tot soms wat komische taferelen. Terwijl bezoekers met blikken bier van de supermarkt onder het toeziend oog van handhavers over straat lopen kunnen horecaondernemers wel worden aangesproken door diezelfde handhavers wanneer een van hun klanten toch met een drankje naar buiten glipt om een sigaret te roken.

Toch klagen de ondernemers weinig naar mij en zijn zij voorbereid op controles en gewend aan het wantrouwen van bepaalde (overheids-) instanties. Diverse ondernemingen controleren hun zaak zelf periodiek op ongeregeldheden. Zij zijn zich bewust dat zij meer dan waar dan ook onder de loep genomen kunnen worden. Voor het verkrijgen van een hypotheek op een van de panden voor het starten van een winkel slaan de alarmbellen bij banken aan zodra "postcodegebied 1012" of "seks" wordt genoemd "*..dat is nou eenmaal een gegeven".*

Net als enkele exploitanten aangeven willen ook diverse ondernemers meer en beter overleg met omwonenden. Een enkele ondernemer organiseert nu al af en toe uitstapjes voor de ouderen uit de buurt maar zou graag meer overleg met overige omwonenden willen om samen tot passende oplossingen te komen. Daarnaast zijn er plannen van een ondernemer om een openbaar toilet zelf te bouwen en te exploiteren. De huidige "plaskrullen" worden door bezoekers als "vies" beoordeeld en zijn daarnaast niet geschikt voor vrouwen en mindervaliden.

3.10 Overheid

"Zonder zicht op en achter de ramen verliezen wij het contact met veel sekswerkers"
"Toeristen beboeten is onbegonnen werk"

Ook de overheid heeft mij vanuit diverse organisaties benaderd voor een gesprek. Ik heb naar aanleiding daarvan gesprekken gevoerd met Politie (wijkagent, zedenzaken, mensenhandel), de Gemeente (Toezicht- en handhaving Prostitutie), het Openbaar Ministerie en de Ombudsman van de Metropool Amsterdam. Daarnaast heb ik de afdeling Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte (THOR) van de gemeente Amsterdam zelf benaderd.

3.10.1 Politie

Mijn eerste kennismaking met de politie in deze verkenning was met de huidige wijkagent. Van diverse gesprekspartners hoor ik verhalen over de tijd dat er nog een bureau in de Beursstraat of daarvoor zelfs op de Warmoesstraat was. Tegenwoordig is het politiebureau gevestigd aan De Nieuwezijds Voorburgwal, 400 meter verder dan de Beursstraat. Veel gesprekspartners, met name ondernemers en buurtbewoners, kennen de huidige wijkagent. Met omwonenden houdt de wijkagent regelmatig zogenaamde "buurtschouwen". De sekswerkers zijn echter minder of niet met hem

bekend. Er zijn veel verschillende partijen en belangen aanwezig binnen het gebied van deze wijkagent.

In een latere fase van mijn verkenning spreek ik ook met het Zedenteam Burgwallen van hetzelfde bureau. Zij voeren onder andere controles uit binnen de raamprostitutie, houden toezicht en onderhouden het contact met de verschillende sekswerkers. Ook zij geven aan dat zij liever dichter op de Wallen gesitueerd zouden zijn. In het geval van een aanhouding moet er nu een busje komen om een arrestant op te halen waar je vroeger met diegene zo naar het bureau liep. Indien zij nu onderweg zijn naar de Wallen, is de kans groot dat zij voor aankomst al zijn geconfronteerd met delicten buiten het gebied. Zij zijn goed op de hoogte van wat er op straat en achter de ramen gebeurt en zien bijvoorbeeld ook de straatdealers etc. Indien de raamprostitutie verplaatst wordt naar een ander gebied (of naar meerdere locaties) is het de vraag of de collega's van andere wijkteams met dezelfde prioriteit en expertise naar die prostitutie zullen kijken. Zij uiten hun zorgen over hoe de sekswerkers te bereiken als zij niet meer (zichtbaar) achter een raam werken.

In de eindfase van mijn verkenning spreek ik ook het Team Mensenhandel (AVIM) van politie Amsterdam. Zij zijn niet gevestigd in de binnenstad. AVIM richt zich op seksuele uitbuiting (breed) en criminele uitbuiting. Op de Wallen zijn zij bij hun onderzoeken mede afhankelijk van de signalen van sekswerkers zelf of van toezichthouders. Het Team Mensenhandel onderhoudt daarnaast goed contact met de eerder genoemde zorg- en hulporganisaties. AVIM geeft aan dat de misstanden in de onvergunde prostitutiebranche moeilijker te ontdekken zijn en veel onderzoekscapaciteit vergen maar groot in aantal zijn.

3.10.2 Openbaar Ministerie

Ik heb zowel met de huidige als de voormalige Officier van Justitie gesproken en met de adviseur Beleid en Strategie van het OM. Zij schetsten mij de complexiteit en gevoeligheid bij de totstandkoming van dossiers. Allereerst zijn zij afhankelijk van de input van recherche en dus ook de recherchecapaciteit en mogelijkheden. Daarnaast is er vooral de medewerking van eventuele slachtoffers vereist. Zolang een slachtoffer geen aangifte wenst te doen of in een later stadium niet wenst te getuigen is het lastig om een zaak rond te krijgen.
De totstandkoming van een zaak of veroordeling van een dader kan daarom jaren duren. De voormalige Officier van Justitie is bekend met enkele dossiers van slachtoffers die ik tijdens mijn verkenning heb gesproken.

De huidige procedure en verantwoordelijkheid van de intake ligt op dit moment bij de raamexploitanten. Om mensenhandel echter in een vroeg stadium nog beter te kunnen ontdekken zou het volgens het OM wenselijk zijn als specialisten op het gebied van herkenning mensenhandel (al dan niet van de overheid) daarnaast een eigen intake zouden doen.

3.10.3 Handhaving

De gemeentelijke Handhaving op de Wallen bestaat onder andere uit het Team Bestuurlijk Toezicht Prostitutie. Zij behandelen de vergunningaanvragen van raamexploitanten en houden toezicht op zowel de vergunde als de onvergunde prostitutie in Amsterdam. Bij hun toezichtronden controleren zij de exploitanten en sekswerkers regelmatig. Een enkele sekswerker geeft in haar gesprek met mij aan dat zij soms wel erg vaak gecontroleerd wordt doordat het team niet altijd in dezelfde samenstelling op pad gaat. Deze sekswerker werkt al bijna 12 jaar in het Wallengebied. Ik toets enkele suggesties bij vertegenwoordigers van het team (zie ook hoofdstuk 5). Suggesties die ik de afgelopen periode meermaals heb gehoord tijdens mijn verkenning. Zo hebben enkele sekswerkers en exploitanten geopperd om (raam-)sekswerkers vergunning plichtig te stellen.
De grootste uitdaging bij de invoering van een van de scenario's voor de toekomst lijkt echter om de onvergunde sekswerker in een vergunde, maar vooral veilige situatie te krijgen.

Naast het Team Prostitutie zijn ook de Handhavers Openbare Ruimte (THOR) in het Wallengebied werkzaam. Zij bemoeien zich in principe niet met de prostitutie maar zien toe op het verminderen van overlast in de gemeente Amsterdam. Wat ik veel van alle gesproken partijen hoor is dat er onvoldoende Handhavers op de Wallen aanwezig zijn om daadwerkelijk handhavend te kunnen optreden. In gesprek licht het management mij de capaciteit (en het gebrek daaraan) van de Handhavers in dit gebied toe. Daarnaast is een groot gedeelte van de bezoekers aan de Wallen toerist en dus veelal afkomstig uit het buitenland, dat maakt het innen van eventuele boetes soms onmogelijk. Enkele malen spreek ik een van de Handhavers op straat tijdens mijn verkenning. De bereidwilligheid om met mij te praten varieert echter van een kort praatje over de avond tot een doorverwijzing naar de afdeling communicatie van de gemeente Amsterdam.

3.10.4 Ombudsman Metropool Amsterdam

Aangezien ik op eigen waarnemingen en de input van mijn gesprekspartners wilde afgaan bij mijn verkenning heb ik zoals vermeld voorafgaand en tijdens mijn verkenning geen van de mij vele mij toegezonden rapporten gelezen. Zo ook het rapport "Feesten of Beesten?" van de Ombudsman niet. In de eindfase van mijn verkenning word ik ook door de Ombudsman uitgenodigd voor een gesprek. De focus van zijn onderzoek en mijn verkenning verschillen wellicht iets maar onze waarnemingen niet zozeer. Waar de ombudsman zelf met aanbevelingen komt, zijn de eventuele oplossingen, of suggesties binnen mijn verkenning afkomstig van mijn gesprekspartners.

3.11 Overige geïnteresseerden

"95% van het afval op straat is afkomstig van junkfood, 5% is paardenpoep van de politie"
"Van een bezoek aan de fysio of yoga knap ik veel minder op."

Buiten alle hiervoor genoemde partijen ben ik daarnaast benaderd door diverse individuen die graag met de gemeente Amsterdam mee willen denken over de toekomst van de raamprostitutie in de binnenstad.

Onder andere (winkel-)straatmanagers, journalisten, kunstenaars, tourgidsen, studenten, projectontwikkelaars, klanten van sekswerkers en een van de boekhouders die de administratie van sekswerkers doen hebben mij benaderd. Daarnaast ben ik enkele malen gebeld door personen die hun mening en principes over prostitutie in het algemeen met mij wilden delen. Deze bellers wilden overigens anoniem blijven.
Hun interesse in- en belang bij raamprostitutie of het Wallengebied is echter zo divers dat ik hier een volledige beschrijving van deze gesprekspartners en het onderhoud met hen achterwege laat. Wel zal ik de door hen geopperde suggesties en meningen meenemen in een reactie op de 3 uitgangspunten hierna.

4 Huidige situatie

In dit hoofdstuk schets ik een aantal zaken die ik hoorde over de huidige situatie die relevant zijn voor de reacties op de variabelen in het volgende hoofdstuk.

4.1 Drukte en overlast

Drank en drugs zijn eenvoudig verkrijgbaar in het Wallengebied. In combinatie met de erotische omgeving zorgt dit voor velen voor een spannend avondje uit. Het Wallengebied wordt ook door veel bezoekers aangedaan in combinatie met een van de andere uitgaansgebieden van Amsterdam. Van het centraal station is er via de Wallen een vrijwel directe route richting het Rembrandtplein. Maar ook richting het Leidseplein is het geen grote omweg om dit via het Red Light District te doen.

De Wallen zijn een uitgaansgebied, dat blijkt alleen al uit de gekozen verkoopplaatsen van de afgelopen periode actieve "ballonnenverkopers". Die stonden op het Leidse-, het Rembrandtplein, de Reguliersdwarsstraat en dus ook op de Wallen. Als de kroegen en coffeeshops op de Wallen doordeweeks om 01.00 in de nacht sluiten waren er nog altijd de jongens met lachgasballonnen die de avond voor bezoekers na sluitingstijd nog net iets gekker kunnen maken. Het overlast gevend geluid van het opblazen van de ballonnen, de aantrekking die de ballonnen hebben op grotere groepen bezoekers en de brutaliteit die sommige ballonverkopers hanteerden heeft tot grote ergernis bij zowel bewoners als sekswerkers en ondernemers geleid. Daarnaast zorgden de lege ballonnen op straat voor veel vervuiling. Tot de tevredenheid van vrijwel al mijn gesprekspartners is de ballonverkoop op dit moment geweerd uit het gebied maar het onderwerp is in bijna elk gesprek (ongeacht met wie) ter sprake gekomen.

Maar er zijn meer straatverkopers actief in het gebied. Volgens enkele gesprekspartners zijn er op sommige avonden zo'n 40 tot 60 dealers van (nep-)drugs op de Wallen actief. Ik heb tijdens mijn verkenning relatief weinig agressie van en tussen bezoekers gezien op de straten. Maar de dealers zijn daar een uitzondering op. Zij proberen beschonken toeristen en andere bezoekers hun (nep-)drugs te verkopen. De benadering door deze dealers is agressief en enkele malen komen toeristen verhaal halen als blijkt dat zij slechte kwaliteit drugs hebben gekregen. Bewoners met een geveltuintje treffen regelmatig grotere hoeveelheden drugs aan tussen de planten en de dealers scharen soms met meer dan 3 samen rond een raam van een sekswerker. Dat belemmert sekswerkers aanzienlijk bij het werven van klanten.

Veel van de gesprekken met omwonenden gaan over de drukte in het Wallengebied. Met name op donderdag-, vrijdag- en zaterdagavond lopen de straten en stegen vol met bezoekers. Soms leidt dit tot het tijdelijk afsluiten door politie van een bepaalde steeg op verzoek van de aanwezige hosts. Een enkele bewoner geeft mij aan zijn weekend(boodschappen) zo te plannen dat diegene na 20.00 de deur niet meer uit hoeft. Op sommige locaties kan er dan nog slechts geschuifeld worden over de grachten. Het kadeherstel dat op de Oudezijds Achterburgwal op dit moment plaatsvindt, draagt ook niet bij aan een vlotte doorstroom van bezoekers vanwege de aanwezige afzettingen op straat en stoep. Het Singelgebied waar de raamprostitutie zich bevindt kent deze drukte niet. Het is er soms zelfs wat angstvallig stil volgens de daar aanwezige exploitanten en sekswerkers.

Volgens vrijwel alle omwonenden, maar ook veel andere gesprekspartners, heeft de gemeente Amsterdam de huidige drukte aan zichzelf te danken. Na jarenlang toeristen lokken, het Red Light District internationaal promoten en de IAMSTERDAM campagne loopt de hele stad nu over van toeristen. Er is volgens deze bewoners geen weg meer terug met de huidige goedkope reismogelijkheden over de hele wereld.

4.2 Rondleidingen

In het verleden heeft de gemeente ongeveer 1700 ontheffingen aan (tour)gidsen verstrekt. Onder bepaalde voorwaarden mogen deze gidsen groepen van maximaal 20 personen tot 19.00 door het gebied rondleiden. De kwaliteit van de rondleidingen is zeer verschillend, zo ook de fatsoensnormen die bepaalde gidsen aan de bezoekers meegeven. De overlast die bewoners hiervan ervaren betreft met name de luid pratende gidsen die de (soms iets te grote) groepen onder de ramen van bewoners toespreken of met een groep de straat blokkeren.
Naast de gidsen zijn er echter ook tourleiders in het gebied aanwezig. Zij geven geen informatie maar lopen met grotere groepen (soms 40 personen) door het gebied van de ene naar de andere locatie.

De 'loslopende toeristen' dwalen dan vrijwel zonder begeleiding, maar wel met velen langs de ramen. Ik heb deze zomer vooral veel Aziatische toeristengroepen op deze wijze het Wallengebied zien doorkruisen. Deze groepen toeristen vertonen, het lijkt overigens onbewust of onbedoeld, respectloos gedrag naar de sekswerkers door uitgebreid voor een raam de betreffende sekswerker te bediscussiëren. Gesproken ambtenaren en tourgidsen geven aan dat de gemeente Amsterdam werkt aan nieuw beleid op het gebied van de ontheffingen voor rondleidingen in de binnenstad.

4.3 Schoon

In tegenstelling tot het Singelgebied is er veel horeca in het Wallengebied aanwezig. Ook voor de low budgettoerist is de Wallen een geschikte plek voor vertier. Er zijn voldoende winkeltjes, fastfoodplekken en supermarkten in de buurt aanwezig waar eten en drank voor relatief lage prijzen verkrijgbaar is. Buurtbewoners geven bij mij aan dat deze winkeltjes de laatste jaren eerder toe- dan afnemen. Het eten en de drank worden vervolgens vaak al slenterend door het gebied, of op een van de vele geveltrappen of kades geconsumeerd. Veel bewoners hebben het tegenwoordig al over de zogenaamde 'kadezitters'.

Er zijn niet veel gebieden in Amsterdam waar de reiniging zo vaak langskomt. Veegwagens rijden de hele dag af en aan en de straten worden vaak schoongespoten. De aanwezige afvalbakken worden soms wel door bezoekers gebruikt maar volgens veel omwonenden zijn dit er te weinig of zijn deze niet goed herkenbaar.

De afvalinzameling op de Wallen is overigens een groot en complex probleem. Ondergrondse containers zijn nauwelijks aanwezig vanwege de infrastructuur van het gebied (en de kades). Daardoor moeten bewoners en ondernemers hun afval in gesloten zakken op verschillende dagen aanbieden. Voor sommige bewoners is het onmogelijk om te voldoen aan deze tijdstippen omdat men dan al de deur uit is of juist slaapt. Zowel bewoners als ondernemers geven aan elkaars vuil-ophaalmomenten soms te misbruiken. Volgens gesproken bewoners is het voor de gemeente een ingewikkelde taak om hier op te handhaven. Wat in ieder geval niet handhaafbaar lijkt dat zijn de vele meeuwen die zich elke ochtend op de vuilniszakken storten en daarmee het vuil over de grachten verspreiden.

4.4 Toezicht & Handhaving

Toezicht op de Wallen in de openbare ruimte gebeurt door Politie, gemeentelijke Handhavers en Hosts. De Hosts zijn in grote getalen en in rood gekleed aanwezig op de drukke avonden en spreken bezoekers aan op hun (wan-)gedrag waar nodig. Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor crowd control op de straten en in de stegen. Handhavers van de gemeente zijn volgens gesprokenen niet altijd zichtbaar of aanwezig in het Wallengebied.

Vervuiling, wildplassen en alcoholische drank zijn in dit gebied op straat verboden en bezoekers kunnen hiervoor beboet worden. Op de bruggen hangen waarschuwingsborden voor de bezoekers

met daarop de hoogte van eventuele boetes. Ik heb tijdens mijn vele verkenningsavonden en -nachten echter geen enkele bezoeker beboet zien worden voor een van deze overtredingen terwijl het zichtbaar volop voorkomt. Terwijl horecaondernemers hun klanten met drank binnen proberen te houden lopen er vele bezoekers met blikjes en flesjes drank aan de gemeentelijke handhavers voorbij. Volgens een van de ter plaatse gesproken handhavers is het vanwege gebrek aan capaciteit van de aanwezige handhaving onbegonnen werk om passanten met drank te beboeten. De aanwezige politie heeft andere prioriteiten dan het beboeten van bezoekers, zoals de veiligheid van eenieder in het gebied.

Op een van de avonden ben ik door een bewoner rondgeleid voor een "wildplas-hotspot-tour". Er zijn zogenaamde plaskrullen op de Wallen aanwezig maar deze zijn niet geschikt voor dames. Enkele toeristen gaven mij aan deze plaskrullen te mijden vanwege de stank en onhygiënische uitstraling. Op de Oudezijds Voorburgwal bieden de trappen aan de voorgevels vaak een zit plek voor bezoekers die moe of dronken zijn of even een joint willen draaien. Bewoners geven aan met regelmaat daar bezoekers van het Wallengebied aan te treffen. Soms zelfs slapend, plassend of kotsend waarna bewoners de volgende dag hun trap of stoep kunnen schoonmaken. Veel bewoners plaatsen daarom hekjes voor hun trap ter afsluiting maar daar trekken niet alle bezoekers zich iets van aan.

5 Uitgangspunten

Vanuit de vele gesprekken die ik heb gevoerd met de verschillende personen en partijen tracht ik namens diegenen de diverse reacties samen te vatten op de 3 uitgangspunten en de variabelen. Naast de reacties op de uitgangspunten en wat dit betekent voor de wel/niet gewenste beleidskeuzes, zijn er door de diverse partijen ook nog allerlei andere suggesties aangedragen. Ik wil die niet verloren laten gaan dus ik noem die ook per uitgangspunt.

5.1 Waarborgen van mensenrechten

- Emancipatie: keuzevrijheid en zelfstandigheid (binnen de vergunde branche of om uit de branche te stappen);
- Gelijke en waardige behandeling zonder onderscheid naar afkomst, gender, geaardheid en beroep;
- Veiligheid en bescherming (toegang tot zorg en hulp, toezicht/handhaving);
- Goede en menswaardige werkomstandigheden.

Opmerking vooraf: het gaat binnen dit uitgangspunt om een deel van de aspecten van mensenrechten. De reacties daarop staan hieronder weergegeven. Een ander belangrijk deel komt aan bod onder het volgende uitgangspunt 'tegengaan van mensenhandel'.

5.1.1 Reactie op uitgangspunt

De meeste reacties op dit punt zijn afkomstig van sekswerkers, raamexploitanten, belangenverenigingen en van zorg-/ hulporganisaties. Ook vanuit OM en politie heb ik reacties opgetekend. Het gaat hier over de mensenrechten van sekswerkers, al dan niet actief binnen de raamprostitutie op de Wallen of in het Singelgebied.

Samengevat zijn de reacties als volgt.
Prostitutie is sinds enige tijd een legaal beroep, de raamprostitutie is vergund. Toch spreekt men regelmatig over 'kwetsbare dames' en zijn er zogenaamde uittreedprogramma's. Vooral sekswerkers, exploitanten en zorginstanties geven aan dat het beroep van sekswerk genormaliseerd moet worden waardoor het stigma verdwijnt. De sekswerkers achter de ramen ondervinden daar nu veel hinder van doordat partijen daar misbruik van kunnen maken en de reguliere zakelijke branche niet met hen zakelijk in zee willen gaan. Doordat sekswerkers vooral cash geld bezitten en veelal niet in het bezit zijn van een zakelijke bankrekening worden zij kwetsbaar voor bepaalde partijen. Diverse sekswerkers geven aan dat hun huur voor woonruimte daardoor bijvoorbeeld relatief hoog is. Snorders/ taxi's weten waar sekswerkers wonen en dat er (veel) cash geld in huis kan zijn. Twee sekswerkers gaven mij aan vermoedelijk door hun snorder in huis te zijn overvallen.
Sekswerkers vinden dat het waarborgen van mensenrechten zich daarom zou moeten richten op de arbeidsomstandigheden en –voorwaarden voor de diverse sekswerkers, vergund of onvergund. Daarvoor is eerst een verdere decriminalisatie van de (raam-)prostitutie en is het doorbreken van het stigma rond sekswerk vereist.

Emancipatie

Volgens diverse gesprekspartners mogen sekswerkers, zoals elke (zelfstandig) ondernemer, meer rechten en keuzevrijheid, maar ook plichten en verantwoordelijkheid krijgen. De invoering van een vergunningplicht voor sekswerkers zou, volgens exploitanten en enkele sekswerkers, daar een bijdrage aan kunnen leveren. Zowel voor de raamsekswerkers als voor de nu onvergunde branche. Dit kan de keuzevrijheid bevorderen en verlegt diverse verantwoordelijkheden (en macht) van de raamexploitant naar de sekswerker.

Gelijke en waardige behandeling

Op dit moment biedt de raamprostitutie in Amsterdam alleen een werkplek voor vrouwelijke- en transsekswerkers. Laatstgenoemden zijn vooral werkzaam in 2 stegen binnen het Wallengebied maar het aantal beschikbare ramen is daar volgens sommige transsekswerkers beperkt. In feite kunnen zij ook bij de andere ramen terecht, maar zij geven er de voorkeur aan om niet tussen de vrouwelijke sekswerkers, elders, te werken. Voor de mannelijke sekswerkers biedt de raamprostitutie echter geen werkplek. Ondanks een pilot "gordijnen dicht" van een van de raamexploitanten waarbij ook mannelijke sekswerkers voor een korte periode een kamer kunnen huren, geven de mannelijke sekswerkers aan dat hun klanten niet naar een gebied met raamprostitutie zullen komen.

Veiligheid en bescherming

Sekswerkers, politie en zorgorganisaties geven aan: door de hoge concentratie ramen binnen een beperkt gebied (Wallen en Singel) zijn de ramen, en dus de raamsekswerkers, toegankelijk voor zorg- en hulporganisatie, maar ook voor handhavende instanties zoals politie en gemeente. Doordat de gordijnen open zijn, zijn sekswerkers goed zichtbaar voor deze instanties, maar ook voor omwonenden, ondernemers en andere aanwezigen in deze gebieden. Alle raamsekswerkers geven aan deze vorm van prostitutie daarom als veilig te ervaren.

Goede en menswaardige werkomstandigheden

De diverse raamexploitanten hanteren hun eigen bedrijfsregels. Daardoor kunnen bijvoorbeeld de sluitingstijden en aanwezige faciliteiten op de kamers verschillen per raamexploitant. Sekswerkers wensen meer uniformiteit zodat zij vrijer zijn in hun keuze waar en wanneer ze willen werken. Maar menswaardige werkomstandigheden hebben in dit geval ook zeker betrekking op de omgeving en openbare ruimte. Het fotograferen van sekswerkers, de aanwezigheid van dealers en (misdragende) passanten maken het werk voor sommige sekswerkers soms onmogelijk.

5.1.2 Reactie op variabelen

Uit de reacties blijkt dat voor wat betreft het waarborgen van mensenrechten van sekswerkers enkele variabelen mogelijk een verbetering bieden van hun huidige werkpositie.

Het principe van gesloten gordijnen zoals genoemd in het eerste scenario, wordt door geen enkele (raam-)sekswerker als een verbetering beschouwd en zou hun veiligheid slechts verminderen. Zowel politie als de zorg-/ hulporganisaties beamen dit. Daarnaast willen veel raamsekswerkers niet via internet, en dus zichtbaar voor de hele wereld, adverteren.
Regulering van de toegang tot het (Wallen-)gebied wordt door diverse sekswerkers geopperd, maar zij twijfelen aan de uitvoerbaarheid en haalbaarheid. Het Sint Annenkwartier zou zich wat infrastructuur betreft daar op dit moment het beste voor lenen.
Ook (nieuwe) inpandige ramen zouden de zichtbaarheid en daarmee de drukte op straat kunnen laten afnemen. Bezoekers moeten in dat geval entree betalen en de verwachting is dat zij daardoor grotendeels ook klant zijn.
Diverse sekswerkers geven in dat kader aan dat ook een prostitutiehotel voor hen werkbaar zou kunnen zijn. Indien dit hotel te veel "buiten de stad" is gelegen zou dit de veiligheid (met name voor woon-werkverkeer, sekswerkers moeten vaak met veel cash geld op zak naar huis) niet ten goede komen en indien daar alleen kamers voor kortere periode te huur zijn zou dat ook meer reiskosten met zich mee brengen. Alles valt en staat bij de opzet van een dergelijk hotel. Hoe is de toegankelijkheid en het beheer en de veiligheid geregeld. En biedt dit principe ook een voldoende veilige werkomgeving voor trans- en mannelijke sekswerkers?

Veel sekswerkers op de Wallen storen zich aan het wangedrag van diverse bezoekers. Overdag kunnen dat bijvoorbeeld de fotograferende toeristen zijn, in de avond en nacht betreft het dan vaak grotere groepen bezoekers die al schreeuwend of lachend voor de ramen blijven staan waardoor een

potentiele klant zich minder senang voelt om naar binnen te gaan. Desondanks geven de sekswerkers hier aan juist afhankelijk te zijn van de drukte en de aanwezige toeristen.

Indien de raamprostitutie op de Wallen zou verdwijnen weten veel sekswerkers nog niet wat zij zullen doen (zie paragraaf 3.3.3). Het Singelgebied en de Ruysdaelkade zien zij niet als een alternatief, omdat deze gebieden te rustig zijn.

Volgens diverse sekswerkers, maar ook toezichthouders en zorg- en hulpinstanties zouden de mensenrechten het best gewaarborgd zijn als de te maken keuzes ertoe zouden leiden dat ook de huidige groep onvergunde sekswerkers kan beschikken over een veilige, vergunde werkplek. Een voor elke sekswerker toegankelijk prostitutiehotel of de mogelijkheid van uur-verhuur in bestaande hotels in de binnenstad zou daaraan bij kunnen dragen. Ter voorkoming dat de huidige raamsekswerkers in de onvergunde branche terecht komen zullen alternatieven voor de huidige raamprostitutie eerst gerealiseerd moeten zijn voordat er ramen gesloten worden.

5.1.3 Overige suggesties van gesprekspartners

Zoals elke (zelfstandig) ondernemer moeten de sekswerkers meer rechten en keuzevrijheid (dit wordt vooral genoemd door de sekswerkers) maar ook plichten en verantwoordelijkheid (met name volgens exploitanten) krijgen:

- Maak sekswerk in de raamprostitutie ook voor de sekswerkers vergunning plichtig. Daarmee krijgen sekswerkers meer verantwoordelijkheid (voor wangedrag van sekswerkers moeten sekswerkers zelf verantwoordelijk worden gehouden, niet de exploitant);
- Wijzig de beperking van werktijden: sekswerkers willen 7 dagen kunnen werken;
- Faciliteer het onderling contact tussen sekswerker, zowel tijdens als buiten werktijd: organiseer 2 maal per jaar een gemeentelijke bijeenkomst voor sekswerkers. Sluit dan de ramen bijvoorbeeld tussen 17.00 en 20.00 tweemaal 2 dagen;
- Exploitanten moeten flexibeler worden in hun verhuurbeleid: voorkom langdurige verhuurcontracten waarbij sekswerkers die langere periode ziek of op vakantie zijn door blijven betalen voor hun raam;
- Voorkom de sluiting van ramen in het Sint Annenkwartier. Daardoor zal dezelfde hoeveelheid bezoekers in een nog kleiner gebied terecht komen en krijgen exploitanten vanwege de schaarste van de ramen meer macht.

Doorbreek het stigma rond sekswerk waardoor externe partijen minder huiverig zijn om sekswerkers te faciliteren:

- Aangezien het een legaal beroep betreft, normaliseer dit beroep en decriminaliseer sekswerk;
- Maak pin-/creditcardbetalingen bij sekswerkers mogelijk, dit geeft meer inzicht in de geldstromen en voorkomt dat sekswerkers met veel cash over straat moeten;
- Sekswerkers moeten kunnen beschikken over een zakelijke bankrekening.

Alternatieven voor de ramen hoeven niet per se als vervanging voor de ramen te gelden. Deze zouden juist de (nu nog) onvergunde sekswerkers een veilige werkplek kunnen bieden:

- Bouw een eiland in het IJ met daarop een exacte kopie van het huidige Red Light District;
- Bouw een "Amsterdam Red Light District", inclusief ramen, coffeeshops en horeca in de nabijheid van vliegveld Lelystad, ten behoeve van de budgettoeristen;
- Onderzoek de mogelijkheden voor uur-verhuur bij bestaande hotels. Dit kan een veilige werkplek bieden voor (onvergunde) sekswerkers (m/v);
- Waar fysiek mogelijk, cluster ramen, maak deze inpandig en maak een centrale entree met een baliemedewerker/ toezichthouder.

Persoonlijke Hulp, Zorg en Veiligheid moeten voldoende toegankelijk blijven:

- Zorg dat elk alternatief voor de huidige situatie nog steeds even goed bereikbaar en zichtbaar blijft voor zorg en hulpverlening;
- Organiseer een vast team van ordehandhavers, specifiek voor de Wallen. Dit team dient uit zowel Politie als Handhaving te bestaan, mogelijk aangevuld met Hosts;
- Verjaag de dealers uit het gebied. Zij zorgen voor een onveilige (werk-)omgeving.

Vanwege de relatieve veiligheid kiezen nog steeds veel sekswerkers, ondanks sommige ongemakken, voor het werken achter de ramen. Pak de ongemakken aan:

- Maak het fotograferen van sekswerkers strafbaar en zet in op een respectvolle bejegening van sekswerkers en de omgeving/ omwonenden;
- Denk daarbij aan informatieborden in dat kader maar ook informatiefolders in vliegtuigen, op Schiphol, etc;
- Maak de Wallen een 18+ gebied;
- Pas het tourgidsenbeleid aan, verstrek alleen nog ontheffingen aan diegene die een bijdrage kunnen leveren aan een respectvolle bejegening van sekswerkers, bewoners en de buurt.

5.2 Voorkomen en bestrijden van ondermijnende activiteiten

- Tegengaan van mensenhandel (seksuele/arbeidsuitbuiting)
- Tegengaan van witassen/fraude

5.2.1 Reactie op uitgangspunt

Tegengaan van mensenhandel

Diverse gesprekspartners zoals het OM, politie en de zorgcoördinator mensenhandel van HVO-Querido zijn experts op het gebied van de aanpak van mensenhandel. Zij geven aan dat dit in de vergunde branche voorkomt, maar dat vooral de onvergunde branche hen zorgen baart. In de onvergunde branche is het nog moeilijker om 'een dossier op te bouwen'. Het signaleren en eventuele opbouwen van dossiers is sterk afhankelijk van – naast recherchecapaciteit - de bereidwilligheid tot het doen van aangifte door sekswerkers. Daarvoor is vaak een vertrouwensband nodig, een band die hulp-/zorginstanties of zedenpolitie op de Wallen op kan bouwen omdat zij de sekswerkers daar zien en spreken.

De sekswerkers die ik heb gesproken en daadwerkelijk slachtoffer zijn geweest van mensenhandel denken verschillend over de toekomst van de raamprostitutie. Enkele dames geven aan dat de raamprostitutie juist vooral zo moet blijven omdat de kans op ontsnapping aan eventuele loverboys of mensenhandelaren zoveel groter is in dit gebied. Het feit dat er zoveel toezicht aanwezig is door overheid en hulporganisaties en indien gewenst er direct hulp is bij het ontsnappen van het werk achter het raam, en mogelijk ook van de betrokken uitbuiter, maakt deze wijze van werken in hun ogen extra veilig.

Witwassen/ fraude

Specifieke reacties op het aandachtspunt witwassen/fraude heb ik amper gekregen. Zoals gezegd ben ik tijdens mijn verkenning afhankelijk van wie mij wat wil zeggen. Slechts een enkeling heeft tijdens onze gesprekken zijn of haar visie omtrent witwassen, ondermijning en fraude met mij gedeeld. Daarbij wordt dan veelal gewezen op het cash geld en op de onzichtbaarheid en invloed van de vastgoedmarkt. Ik heb begrepen dat de raamprostitutiepanden in handen zijn van een vrij beperkte groep eigenaren, die de panden vaak al lange tijd in eigendom hebben. De opmerkingen over de vastgoedmarkt gaan vooral over horeca- of winkelpanden, waar de exploitatie vaker wijzigt.

5.2.2 Reactie op de variabelen

Als ik de reacties samenvat dan leiden variabelen niet direct tot een oplossing van eventuele mensenhandel. Op basis van de vele input van de verschillende gesprekspartners kan echter wel worden geconcludeerd dat het sluiten van gordijnen de zichtbaarheid voor en van toezichthouders en zorg- en hulporganisaties ontneemt. Dit bemoeilijkt het aanpakken van misstanden en mensenhandel. De gevolgen voor de huidige raamsekswerkers van het eventueel sluiten van ramen op de Wallen zijn niet te voorspellen. Diverse sekswerkers geven aan niet te weten wat zij dan zullen doen. Vertrek naar een ander gebied, stad of land of juist de onvergunde branche worden afwisselend van elkaar genoemd. De algemene opvatting is dat de onvergunde branche kwetsbaarder is voor mensenhandel dan de vergunde raamprostitutie.

Nieuwe faciliteiten elders in de stad, bijvoorbeeld een prostitutiehotel of nieuwe prostitutiestraat, kunnen sekswerkers uit de onvergunde branche een veilige en zichtbare werkplek bieden. Als voordeel bij een nieuwe plek ziet men dat de gemeente daarbij zelf een eisenpakket kan samenstellen voor de exploitatie van een dergelijke voorziening. Voor zowel de zichtbaarheid van sekswerkers als de veiligheid kan dit kansen bieden.

5.2.3 Suggesties van gesprekspartners

Aanscherping van controles en verruiming van controlemogelijkheden hebben mogelijk een positieve invloed op het voorkomen van mensenhandel in de vergunde prostitutie.

- Maak informatie over het vigerende beleid voor buitenlandse sekswerkers toegankelijk, meer talen, meer toelichting zodat het (gemeentelijk) beleid in het buitenland al duidelijk is;
- Maak de zogenaamde "intake" een taak voor overheid, als onderdeel van een vergunningaanvraag. Houd de huidige intake door exploitanten in stand maar voer deze extra intake als controle (eventueel met psycholoog) door "overheids-experts" in voordat een sekswerker in de raamprostitutie wil gaan werken;
- Met dergelijke "overheids-experts" zouden afspraken gemaakt kunnen worden inzake de privacy van de sekswerkers zodat de gemeente hier niet mee belast wordt;
- Voer een wacht- of bezinningsperiode in voor startende sekswerkers;
- Controleer sekswerkers op wijze van huisvesting, laat ze huurovereenkomsten overleggen.

Om het witwassen van cashgelden te voorkomen zou de (raam-)prostitutie meer ondersteund en beter financieel geadviseerd kunnen worden. Maak geldstromen relatief eenvoudig inzichtelijk:

- Laat de boekhouding van sekswerkers door enkele getoetste boekhouders/ accountantskantoren doen en maak uitwisseling van gegevens met overheid beter mogelijk;
- Maak pin-/creditcardbetalingen bij sekswerkers mogelijk, dit geeft meer inzicht in die geldstromen en verhoogt de veiligheid van de sekswerker;
- Om ondermijning verder tegen te gaan moeten sekswerkers kunnen beschikken over een zakelijke rekening en een pinautomaat. Geen cash meer en het bankafschrift is bewijs van het aantal klanten (voor belastingdienst). Te veel privéopnamen zouden kunnen wijzen op afgifte van inkomsten aan pooiers/ loverboys.

Help de sekswerker bij het verkrijgen van een groter sociaal netwerk, maak/houdt het contact met handhavers laagdrempelig en voorzie sekswerkers van alle benodigde informatie:

- Stel een informatiemap samen (in meerdere talen) voor sekswerkers: daarin opgenomen de door gemeente erkende accountants, brochures van de Rijksoverheid, gegevens hulpinstanties, eisen hygiëne, etc.;
- Organiseer een overlegstructuur tussen de verschillende toezichthouders, handhavers en hulpverleners.

Blijf alert op signalen

- Maak het 'melden van mensenhandel' zo laagdrempelig mogelijk, ook voor exploitanten, verbindt bijvoorbeeld geen sancties aan het eventueel 'te laat melden';
- Maak meer (recherche-)capaciteit vrij om de onvergunde prostitutie te controleren op misstanden.

5.3 Voorkomen en bestrijden van overlast voor bewoners en andere ondernemers

- Aanvaardbare drukte
- Normaal/respectvol gedrag van bezoekers
- Voorzieningen die aansluiten bij woon- en werkomgeving
- Schone openbare ruimte

5.3.1 Reactie op uitgangspunt

Volgens velen van mijn gesprekspartners gaat de discussie betreffende de scenario's raamprostitutie voornamelijk over het voorkomen en bestrijden van de overlast in het Red Light District. De raamprostitutie wordt vooral door bewoners aangehaald als magneet voor bezoekers op de Wallen. Vanwege het massatoerisme zijn er vele toeristenwinkels en kleine supermarkten waar alcohol wordt verkocht. Naast de raamprostitutie is er echter nog genoeg te beleven in het gebied als men daar een spannend avondje uit wil beleven. Ook de aanwezige horeca, coffeeshops, sekstheaters en seksshops zullen een aantrekking blijven houden op nieuwsgierige bezoekers.

Aanvaardbare drukte

Een van de meest discutabele onderwerpen tijdens mijn verkenning is de drukte en de vraag wat aanvaardbaar is. De Wallen is een populair uitgaansgebied waar zich vele bezoekers op straat bevinden, rondkijkend of onderweg zijn van de ene verleiding naar de andere. Voor ondernemers en sekswerkers is elke bezoeker van het Wallengebied een potentiele klant. Daar heeft de bewoner die op zaterdagavond zijn huis niet meer uit durft echter geen boodschap aan. De grootste drukte binnen het Red light District concentreert zich in de avond vooral rond de ramen op de Oudezijds Achterburgwal en aangrenzende stegen en rondom het Oudekerksplein/ Sint Annenkwartier. De bezoekers lopen veelal rond tussen deze gebieden of verblijven in een club/ theater of horecagelegenheid. Veel sekswerkers, raamexploitanten en ondernemers geven aan dat de drukte verder zal toenemen op de Oudezijds Achterburgwal indien de ramen in het Sint Annenkwartier worden gesloten.

Normaal/ respectvol gedrag

Vrijwel alle respondenten zijn het er over eens dat de vele bezoekers van het Wallengebied zich beter en meer als 'gast' moeten gedragen. De 'wetteloze jungle' zoals de ombudsman het gebied omschreef, is op verschillende tijdstippen zichtbaar. Iedere belanghebbende op de Wallen ervaart het respectloze gedrag op zijn of haar eigen manier. De vele kinderwagens, nieuwsgierige en fotograferende toeristen voor de ramen belemmeren de sekswerkers bij het uitoefenen van hun beroep. Bewoners en ondernemers ondervinden hinder van de vervuiling door junkfood, wildplassen, kotsen etc. De agressieve aanwezigheid van dealers, bezoekers en schreeuwende groepen ervaren de meeste respondenten als overlast gevend.

Voorzieningen die aansluiten bij woon- en werkomgeving

In een gebied met zoveel diverse gebruikers is het lastig te bepalen wat voor wie het beste zou aansluiten bij zijn of haar woon-/ werkomgeving. Veel van de omwonenden zijn zelf werkzaam in de horeca of de raamprostitutie. Diverse bewoners hebben een buurtkroeg of supermarkt op de Nieuwmarkt of buiten het Red Light District, maar maken nauwelijks gebruik van de vele winkeltjes

en horeca binnen het gebied. Veel voorzieningen lijken ook vooral gericht op het massatoerisme en de bezoekers van het Wallengebied. In een gebied waar alcohol op straat verboden is zou er volgens diverse gesprekspartners minder aanbod op straat mogen zijn. Ook vragen veel mensen zich af of het verstandig is om fietsverhuur in dit gebied toe te staan. Toeristen staan niet bepaald bekend om hun fietskwaliteiten.

Schone openbare ruimte

Ondanks de vele afvalbakken en schoonmaakrondes door de gemeentelijke reiniging en ook door bewoners en ondernemers liggen de straten en stegen op de Wallen dagelijks vol met blikjes, lege flessen, junkfood en tot voor kort ballonnen. Een van de plaatsen waar de vervuiling op dit moment het grootst is is ter plaatse van het kadeherstel aan de Oudezijds Achterburgwal. Het zwerfvuil hoopt zich hier dagelijks op tegen de aanwezige hekken.

De openbare sanitaire voorzieningen zijn beperkt en gericht op mannelijke bezoekers. Voor vrouwelijke- en mindervalide bezoekers ontbreekt het aan voorzieningen. Een enkele keer staat een sekswerker het toe dat een vrouwelijke bezoeker van het gebied van haar toilet gebruik maakt.

5.3.2 Reactie op scenario's

Veel van de ervaren overlast wordt veroorzaakt doordat de bezoekers van het Wallengebied met drank en/of eten in de hand al schreeuwend langs de ramen lopen. Alle gesprokenen vragen daarom om een stevigere en vooral effectievere handhaving in het gebied.

Het variabele "gordijnen dicht" zal volgens bewoners en sommige sekswerkers invloed hebben op de drukte op straat. Het heeft tenslotte minder zin om rond te blijven lopen als er niets meer te zien is. Toch zullen er vele bezoekers nog steeds tussen de diverse horecagelegenheden, de coffeeshops, clubs, seksshops, -bars en -theaters blijven bewegen binnen dit uitgaansgebied. Om eenzelfde effect te sorteren als bij het sluiten van gordijnen kan gedacht worden aan, daar waar dat fysiek mogelijk is, meer inpandige ramen te realiseren. Bezoekers, al dan niet betalend voor entree zullen daarbij een portier of receptie moeten passeren. Voor het Sint Annenkwartier is een systeem met toegangspoorten als alternatief voor inpandige ramen denkbaar. Deze variabelen kunnen een barrière vormen voor de 'slechts nieuwsgierigen' op straat. Een prostitutiehotel of de Duitse variant van een *'Laufhaus'* in de binnenstad zou daar ook aan bij kunnen dragen.

De varianten van het verplaatsen of sluiten van werkplekken op de Wallen zullen invloed hebben op de huidige drukte op de Wallen. Het is echter onbekend wat de invloed daarvan is op de nu nog relatief rustige locaties in het Singelgebied en aan de Ruysdaelkade en eventuele nieuwe locatie(s). Volgens sekswerkers zal, zolang er een erotische omgeving (vanwege de aanwezige seksshops en -clubs) op de Wallen aanwezig is, dit gebied echter een trekpleister voor bezoekers blijven. Zeker vanwege de combinatie met drank en drugs.

Als het aantal werkplekken op de Wallen wordt verminderd zal extra aandacht moeten zijn voor welke ramen in dat geval verdwijnen. Voorkomen moet worden dat dit zal leiden tot verdere concentratie en dus een grotere drukte in een kleiner gebied. Daarbij moet tevens voorkomen worden dat het totaal aantal werkplekken vermindert waardoor sekswerkers alsnog (moeten) kiezen voor onvergunde alternatieven.

5.3.3 Suggesties van gesprekspartners

De huidige drukte op de Wallen leidt tot overlast voor met name de bewoners.

- Een oplossing tegen de drukte kunnen poortjes of Hosts bij de entrees van het district zijn. Net als bij een parkeergarage kan men bijhouden wanneer het gebied 'VOL' is;

Van alle bezoekers in het Wallengebied mag meer fatsoen worden verwacht. De huidige campagne "I Live Here" is daarvoor nog niet voldoende.

- Handhaven (vooral effectiever, tussen 17.00 en 19.00 en tussen 21.00 en 1.00), voorkom 'regelerosie'. De huidige gedragsborden mbt alcohol, plassen & vervuiling zijn niets waard zonder handhaving;
- Knap de buurt op, een sjiekere uitstraling heeft een positieve invloed op het gedrag van de bezoekers;
- Voedt de bezoekers van het Wallengebied op, maak ze duidelijk dat ze 'te gast' zijn en zich dienen te gedragen;
- Denk daarbij aan informatieborden in dat kader maar ook informatiefolders in vliegtuigen, op Schiphol, etc.;
- Voer de wietpas in voor de Amsterdamse binnenstad;
- Pas het tourgidsenbeleid aan, verstrek alleen nog ontheffingen aan diegene die een bijdrage kunnen leveren aan een respectvolle bejegening van sekswerkers, bewoners en de buurt;
- Verjaag de dealers uit het gebied;
- De 17^{e} -eeuwse grachtengordel is al UNESCO Werelderfgoed. Maak de Wallen daarnaast 'immaterieel cultureel erfgoed' waardoor je strengere eisen kan stellen aan bezoekende groepen, junkfoodverkopers, reclame uitingen etc.;
- Verbiedt de vrijgezellenfeestjes op de Wallen;
- Ontwikkel een (betaalde-) app voor groepsbezoeken met daarin de spelregels, zonder app geen toegang tot het gebied.

Alle gesprekspartners pleiten voor een schone openbare ruimte met daartoe bestemde juiste voorzieningen.

- Verbeter de afvalvoorzieningen voor bewoners, ondernemers en bezoekers, bijvoorbeeld door middel van een containerboot voor huisvuil;
- Verbeter de openbare toiletvoorzieningen, dus ook voor vrouwelijke- en minder valide bezoekers;
- Beperk de openingstijden van de ramen, pas deze aan aan de werktijden van handhavers, sluit de ramen eerder 's-nachts;
- Wees strenger in beoordelingen van vergunningaanvragen voor (onder andere) alcohol verkoop. Voorkom 'mengformules'.

6 Slotbeschouwing

Zevenentwintig jaar geleden kwam ik voor het eerst in het Wallengebied. Een toen spannende wereld voor een jonge jongen uit een klein dorpje in Brabant. Ik zag destijds vooral de sekswerkers en hun klanten, de zakkenrollers, de junks en de dealers op straat. Het raam van bureau Warmoesstraat hing vol met afbeeldingen van gezochte criminelen en bijbehorende beloningen. Toeristen waren er waarschijnlijk ook, maar in mijn herinnering veel minder prominent en minder in aantal aanwezig. Voor de omgeving, gebouwen en historie van het gebied had ik toen in ieder geval nog geen oog. De jaren daarna ben ik nauwelijks meer in het Red Light District geweest, maar dat zeggen wel meer mannen. Net als veel andere Amsterdammers meed ik het gebied enigszins.

Wat kon ik tijdens deze verkenning verwachten? Het beeld dat ik de afgelopen jaren had van de Wallen was vooral gebaseerd op wat ik vanuit de media vernam. Regelmatig zag ik bij krantenartikelen over misstanden in de stad een foto van het Wallengebied, terwijl het vaak niet eens over dit gebied ging. Met sekswerkers en raamexploitanten had ik nog nooit persoonlijk gesproken. Mijn voorstelling van Hugh Hefner–achtige types in kamerjas en volgehangen met goud bleek echter al snel niet te kloppen. Vergeten wat je denkt en op nul beginnen. Kijk rond, luister, beweeg door het gebied, praat met iedereen en laat je vooral overal uitnodigen.

Tijdens deze verkenning heb ik veel bijzondere plekken in dit gebied mogen ontdekken. Iedereen nodigde mij graag uit in zijn eigen habitat. Of dat nou in het grachtenpand, de woning, binnentuin, buurtkroeg, seksshop of Bananenbar was. Veel mensen hadden klachten en zorgen, over de drukte, hun woonsituatie of over hun (toekomstige) werkplek. Maar zeker ook had iedereen de behoefte om mij te laten zien hoe mooi het gebied is. Ondernemers, sekswerkers, bewoners, iedereen heeft zijn eigen beleving en zijn eigen belang. Maar vrijwel iedereen spreekt met trots over het gebied waar zij leven, werken of wonen. Daarbij viel mij al snel de sociale cohesie binnen dit gebied op. Zowel onder bewoners als onder de ondernemers, iedereen kent elkaar en al vrij snel kende velen ook mij. Na de eerste week had ik al het gevoel dat ik in een klein dorpje terecht was gekomen. Niet in de laatste plaats vanwege de vele vriendelijke mensen die me hier vanaf het begin begroetten. Inmiddels is er geen buurt in Amsterdam waar ik tijdens een wandeling zoveel handjes schud en praatjes maak, zelfs in mijn eigen straat niet.

De klachten van bewoners gaan voornamelijk over de drukte en de overlast op de Wallen. Maar als ik via de Dam(straat) het gebied uit fietste zag ik die drukte soms nog heviger en ook op andere plekken in de stad. Veel Amsterdammers gaan vanwege de irritatie juist harder fietsen door de stromen toeristen. Ik heb mijn snelheid in en rond het gebied te voet en op de fiets direct aangepast. Voor mijn eigen veiligheid en die van anderen maar zeker ook ter voorkoming van frustraties. Toeristen bewegen anders, zijn afgeleid door hun telefoon of de omgeving en veel van hen vergeten maar steeds dat er in Amsterdam heel veel fietsers zijn. Drukte komt grotendeels door die vele toeristen maar niet elke toerist veroorzaakt overlast. Sekswerkers en bewoners veroorzaken in principe ook geen overlast. Sommige bezoekers van het gebied helaas wel.

Anders dan een roep om extra handhaving, heb ik de uiteindelijke oplossing voor de drukte en de overlast helaas niet gevonden of gehoord tijdens mijn verkenning. Wel heb ik veel ideeën gehoord, soms ook heel bijzondere, die kunnen bijdragen aan een meer leefbaar gebied voor iedereen. Maar die bijzondere ideeën hebben vooral betrekking op een gezamenlijke aanpak en visie op de omgang met elkaar en het gebied. Dat lukt dus niet alleen door bewoners of door alleen de ondernemers of sekswerkers. De overheid kan daarbij ondersteunen maar er is ook vooral begrip voor elkaar vereist van alle partijen en de bereidwilligheid om de dialoog met elkaar aan te blijven gaan. Sluit daarbij niemand uit die wellicht een ander belang of visie heeft. Uiteindelijk wil niemand luid schreeuwende groepen of kotsende bezoekers voor zijn of haar deur of raam hebben staan, of je daar nu woont of werkt.

In veel opzichten verschillen de bewoners, ondernemers en sekswerkers dan ook veel minder van elkaar dan dat het momenteel soms lijkt. Maar harder schreeuwen voor je eigen belang gaat het probleem niet oplossen, net zomin dat harder fietsen door de Damstraat je van je toeristen-frustraties afhelpt.

Mijn verkenning speelde zich af in de zomerperiode. Bij mijn allereerste bezoek aan een van de vele peeskamers die ik deze zomer heb bezocht, zagen de 2 sekswerkers waar ik mee in gesprek was mij transpireren. Daarop vroegen ze mij of ze me misschien in verlegenheid brachten en iets meer moesten aantrekken? Het was bij vlagen ook gewoon een warme zomer en blijkbaar heeft nog niet elke kamer een airco. Met het mooie weer was het in heel Amsterdam druk op straat. Tijdens de hittegolf zag ik diverse vrouwelijke toeristen soms schaarser gekleed op straat dan de dames achter de ramen. In de nacht was er af en toe een grachtenspringer maar dat leek meer voor de aandacht dan voor verkoeling.

Er is mij tijdens de vele gesprekken vaak gevraagd 'wat ik nou zelf van de raamprostitutie op de Wallen vind?' Ik heb die vraag altijd gepareerd door aan te geven dat ik tijdens mijn verkenning geen mening heb en als ik die wel heb dat alleen mijn vrouw die te horen krijgt. Die mening varieerde in werkelijkheid dagelijks en in alle eerlijkheid moet ik bekennen dat ik het nu nog steeds niet weet of wil weten. Wat moet ik van prostitutie vinden nadat ik zojuist 3 uur met een slachtoffer van mensenhandel heb gesproken? En wat als datzelfde slachtoffer mij uitlegt dat de 'gelukkigste' en veiligste periode tijdens haar uitbuiting juist op de Wallen was? Ik heb in ieder geval wel een mening over haar uitbuiter.

Daarnaast heb ik zoveel zelfstandige en krachtige sekswerkers ontmoet dat ik helemaal geen oordeel wil vellen over hun legale beroep. Van de bakker op de hoek vind ik ook niks.

Wat mij in ieder geval duidelijk is geworden is dat de wereld van de prostitutie zoveel groter is dan de ramen in Amsterdam. Raam-sekswerkers geven mij aan dat de ramen voor hen een veilige werkomgeving zijn. Die veilige werkruimte wens ik voor elke sekswerker, in de vergunde of onvergunde branche. Voor zowel trans, man of vrouw en of dat nou ramen, een club, hotel of wat dan ook mag zijn.

Waar ik zeker een mening over heb gevormd is de hartelijkheid van dit gebied en van zij die hier leven. Al die Amsterdammers die net als ik het gebied de laatste jaren hebben gemeden kan ik aanraden om toch weer eens zelf te gaan kijken. Amsterdam is vanuit hier ontstaan en die historie is nog volop zichtbaar, drukte kan je ontwijken door niet in de weekenden of late avond te gaan en bepaalde horeca is zeker beter dan je denkt. Maar als je gaat, gedraag je dan in ieder geval. Laat je kinderwagen en vrijgezellen-outfit thuis en toon respect voor de sekswerkers, de bewoners en het gebied.